

Univerzita Karlova v Praze
Evangelická teologická fakulta

Matka Tereza a její vliv na sociální práce

Anežka Havránková

Katedra filozofie a teologie

Mgr. Michael Martinek, Th.D.

Sociální práce (B7508)

Pastorační a sociální práce (PSP)

2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem „Matka Tereza a její vliv na sociální práce“ napsal samostatně a výhradně spoužitím citovaných pramenů.

Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti ke studijním účelům.

V Praze dne 5. 6. 2015

Anežka Havránková

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Anežka Havránková (6338)

Studijní obor: Pastorační a sociální práce

Název práce: Matka Tereza a její vliv na sociální práce

Title of thesis: Mother Teresa and her influence on social work

Vedoucí práce: Mgr. Michael Martinek, Th.D.

Rozsah práce: 40 stran textu

Anotace:

Práce pojednává o Matce Tereze a jejím přínosu pro sociální práci. První část textu se zabývá životem Matky Terezy od jejího dětství přes dospívání až po její smrt a blahorečení. Druhá část práce se věnuje duchovní inspiraci, z níž Matka Tereza brala své přesvědčení o tom, co dělá. Je zde popsán její duchovní život a dále navazuje téma vnitřní temnoty Matky Terezy. Tato kapitola mluví o jejich mystických zážitcích s Bohem, tzv. temných nocích. Dalším tématem je samotná kongregace Misionářek lásky a její činnost pro chudé, nemocné a trpící. Je zde také popsán růst kongregace a to, jak se rozšiřovala do dalších zemí světa. Závěr shrnuje vliv Matky Terezy do sociální práce a sociálních činností dalších lidí.

Klíčová slova:

Matka Tereza, Kalkata, Misionářky lásky, Indie, chudoba, malomocenství, umírání, důstojnost, AIDS, temná noc, mystika, loretánský řád, Albánie, Agnes Bojaxhieu, arcibiskup Périer, Celset Van Exem, Šišubhavan, NirmalHridaj

Annotation:

Work is about Mother Teresa and her contribution to social work. The first part deals with the life of Mother Teresa, from childhood through adolescence to her death and beatification. The second part is devoted to spiritual inspiration from which Mother Teresa took her beliefs about what she was doing. It is also described her spiritual life and the topic of the inner darkness of Mother Teresa. This chapter talks about the mystical experiences with God, so. Dark nights. Another issue is the Congregation of the Missionaries of Charity itself and its work for the poor, sick and suffering. It also describes the growth of the congregation and how it was spreading to other countries. The conclusion summarizes the impact of Mother Teresa in social work and social activities of other people.

Keywords:

Mother Teresa, Calcutta Missionaries of Charity in India, poverty, leprosy, dying, dignity, AIDS, dark night, mysticism, Loretto order, Albania, Agnes Bojaxhieu, Archbishop Perier Celset Van eczema, SisuBhavan, NirmalHridaj

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Život Matky Terezy.....	8
2.1. Dětství.....	8
2.2. Řeholnice a misionářka.....	9
2.3. Nová kongregace.....	11
2.4 Působení Matky Terezy	12
2.5. Ocenění a rozšíření díla Matky Terezy ve světě.....	14
2.6. 80., 90. léta – plody práce Matky Terezy.....	16
3. Spiritualita Matky Terezy.....	17
3.1. Růst ve víře	18
3.2. Cesta k povolání.....	19
3.3. Nic Bohu neodmítnout	20
3.4. Dvojí povolání	21
3.5. Misionářky lásky.....	24
3.6. Temné noci	25
3.7. Přijetí temnoty	26
4. Dílo Matky Terezy: Kongregace Misionářek lásky v Indii a ve světě.....	27
4.1. Domy pro umírající.....	29
4.2. Dětské domovy	29
4.3. Komunity lidí s malomocenstvím.....	30
4.4. Růst Kongregace v Indii	31
4.5. Rozšíření Kongregace do celého světa	33
Závěr	39
Seznam literatury.....	41

1. Úvod

Matka Tereza, drobná řeholnice albánského původu, zasvětila svůj život službě chudým, nemocným, trpícím a umírajícím. Stala se matkou všech lidí, které už nikdo nechtěl, ani se o ně nezajímal. Nacházela je osamělé a bez pomoci na ulicích a smetištích indické Kalkaty. Byli hladoví, vyčerpaní a nemocní, často umírali před jejíma očima a byly mezi nimi i děti. V každém z nich viděla Ježíše Krista tak intenzivním způsobem, který ji pokaždé přiměl tomuto člověku ihned pomoci. Učinila totiž významný slib: nikdy Bohu nic neodmítnout. Věřila, že v každém člověku – i v tom nejopovrhovanějším – je Kristus. A to je zároveň odpověď na často kladené otázky, kde Matka Tereza brala sílu, odvalu a vytrvalost ke své práci a k tomu, že zasvětila celý svůj život chudým, nemocným a trpícím. Její postoj nedílně souvisel s vírou v Boha a přesvědčím, že Ježíš Kristus, který za nás trpěl, je nesmazatelnou součástí duše člověka. Na tomto jednoduchém, ale pevném základě stojí spiritualita Matky Terezy. Fakt, že se její Misionářky rozšířily v tak krátké době do celého světa, svědčí ve prospěch názoru, že toto dílo není pozemské povahy, že má svůj Boží původ či záměr. Ostatně Matka Tereza vždy zdůrazňovala, že to, co dělá, činí na podnět vnuknutí a pobídek Ježíše Krista.

Drobná, nenápadná žena – patří mezi největší osobnosti 20. století. Dokládá to i skutečnost, že je nositelkou Nobelovy ceny za mír. Její dílo stále roste a ovlivňuje miliony lidí. Nepochybně k tomu přispěly i sdělovací prostředky. Rozmach médií na konci 20. století byl tak impozantní a činnost Matky Terezy tak nepřehlédnutelná, že se velmi brzy stala známou osobností. Popularitu, kterou to přinášelo, ignorovala, ale pokud to podporovalo její činnost pro chudé a potřebné, byla ochotna spolupracovat. A tak se o ní dovídalo stále víc lidí, pro které se stala vzorem a inspirací.

Cílem mé práce je jednak ukázat život Matky Terezy nejen ve světle její víry a konkrétního vlivu na charitativní činnost, ale i s aspektem vlivu na sociální práci obecně v celosvětovém měřítku. Při studiu dostupných materiálů jsem překvapivě narazila na články s negativní kritikou činnosti Matky Terezy. Podnítilo to moji zvědavost a snažila jsem se zjistit, co vedlo autory k takovému úhlu pohledu. Do té doby jsem neměla tušení, že by práce Misionářek lásky mohla mít také negativní odezvu. Nicméně jsem ráda, že jsem tento fakt také zpracovala, rozšiřuje to můj pohled na sociální práce a vím, že je potřeba při jejím vykonávání v praxi zohledňovat všechny dostupné informace.

Co se týká hledání knih, novinových článků a ostatních materiálů, myslela jsem si, že nebudu mít problémy. Proto jsem byla překvapena, že do českého jazyka bylo přeloženo jen

sedm knih. K tomu je nutno dodat, že pouze dvě jsou autorizované Matkou Terezou, a zbylých pět je různými autory vlastně napsáno podle nich. Na webu jsem pak našla několik málo článků souvisejících s návštěvami Matky Terezy v Čechách, pak s její smrtí a blahoslavením. Takže jsem musela čerpat z materiálů v německém a anglickém jazyce. Hlavními zdroji pro mou práci byly tedy knihy přeložené do češtiny, z nich jsem získala informace o jejím životě od dětství v Albánii, přes období života řeholnice v klášteře loretánských sester, a následně život v Indii od založení Kongregace Misionářek lásky, až po její smrt.

O Kongregaci, kterou Matka Tereza založila, jsem sbírala ústní informace zejména v rozhovorech s českou odbočkou mající sídlo v Praze Libni. Tamní sestry jsem navštívila a hovořila s nimi o systému a obsahu jejich práce v ČR. Přece jen zde musím připomenout historický kontext vzniku Kongregace těsně po II. Světové válce: Indie byla nesmírně zbídačelou zemí, trpící pod nadvládou Britů, těžce se vzpamatovala z přírodních a válečných katastrof, statisíce lidí žily na ulicích v obrovské chudobě. . . Dovedla jsem si představit tu nekonečnou každodenní práci pro ně – přesahuje to chápání nezúčastněného člověka a vyvolává respekt a úctu u křesťana . . . A tak jsem byla zvědavá, jak jsou sestry zapojeny do sociální práce v naší zemi, která ve srovnání s Indií netrpí tak velkými sociálními rozdíly a problémy.

Cenné informace mi ovšem poskytly i oficiální webové stránky Misionářů/ek působících v různých zemích světa. Sledováním této linie jsem našla další přímé následovníky inspirované činností Matky Terezy. Bezprostřední odezvou je vznik mužské větve Bratři slova (1977), dále založení větve Kontemplativních sester (1976) a Laických misionářek lásky (1986)

Matka Tereza svým postojem ovlivnila spoustu lidí slavných i známých, ale asi nejvíce normálních obyčejných. I o nich se chci zmínit jako o jednotlivcích, protože majetek a peníze byly stejně tak potřebné jako ochotné ruce druhé skupiny jako dobrovolníků.

Je 21. století, 65 let od ustanovení Kongregace Misionářek lásky. Vliv díla Matky Terezy je celosvětový, naplňují se její slova, která napsala v dopise, jímž žádala o dovození pracovat pro chudé: „Jestli má dílo čistě lidský původ, pak zahyne se mnou, jestli to je všechno Jeho, bude žít dlouhé věky.“

2. Život Matky Terezy

2.1. Dětství

Matka Tereza se narodila 26.8.1910 ve Skopje, které v té době bylo součástí osmanské říše. Tereza je jméno, které přijala jako řeholnice, původně se jmenovala AgnesBojaxhiuová. Její rodiče, Nikola a DranafilBojaxhiuovi, byli albánského původu. Měli tři děti: nejstaršího syna Lazara, mladší dceru Agu a Agnes byla jejich nejmladším dítětem. Snad proto získala jako dítě přezdívku Gonxha (Poupě), která jí vydržela až do dospělosti. Agnes byla ve svém dětství často nemocná a navíc měla od narození tzv. Koňskou nohu, a tak rodina trávila každoročně svou dovolenou v lázních.

Agnesin otec, Nikola Bojaxhiu, byl úspěšným obchodníkem. Nejprve obchodoval s léky, pak přešel do stavebnictví a nakonec skončil u potravin a obchodoval nejčastěji s olejem a cukrem, příležitostně též s látkami a kůží. Díky svému zaměstnání často cestoval a byl i ve styku s albánským nacionalistickým hnutím, které usilovalo o samostatnost Albánie. Jejich přední představitelé se občas sešli i u Bojaxhiuových doma, kam je otec zval. Pan Bojaxhiu byl členem rady města Skopje a mezi jeho obyvateli byl váženým občanem. Rodina byla katolická a velmi se angažovala v místní farnosti, ač byli katolíci ve Skopje menšinou.

I když je dětství Matky Terezy poznamenáno první světovou válkou, srbským vyvražděním Albánců a dalšími národnostními potyčkami, které na Balkánském poloostrově probíhaly, mluvila o svém dětství vždy jako o šťastném. Rodina nebyla bohatá, ale díky otcovu zaměstnání byli dobře zaopatřeni a dveře jejich domu byly vždy otevřené pro ty, kteří byli v nouzi. Agnes byla od malička vedená k pomoci druhým. Kvůli válkám na Balkáně byla Skopje plná chudáků, válečných invalidů, sirotků a vdov. Děti s matkou obcházely chudé a nemocné, navštěvovaly nemocnice, kde se zejména v době nepokojů setkávaly se spoustou raněných, rozdávaly jídlo a oblečení. Rodiče vedli své děti ke zbožnosti, pravidelně navštěvovali mše svaté a všichni se společně každý den modlili. - Matka Tereza často opakovala, že rodina, která se spolu modlí, zůstává pohromadě.

V roce 1918 postihla rodinu velká tragédie. Na konci první světové války, kdy se jednalo o nové podobě hranic na Balkáně – tedy i o Albánii, odjel Nikola Bojaxhiu do Bělehradu, aby zde spolu s dalšími albánskými nacionalisty vyjednával o připojení Skopje a

okolního, Albánci obývaného území k Velké Albánii, která vznikla již v roce 1913. Když se však po několika dnech vrátil, bylo mu velmi zle, a do druhého dne po návratu zemřel. Dodnes se spekuluje o tom, zda nebyl kvůli svému politickému přesvědčení v Bělehradě otráven.

Rodina, která přišla o svého živitele, se musela uskrovnit, ale neznamenalo to, že by se přestala zajímat o ty nejpotřebnější. Po otci téměř nic nezůstalo, pravděpodobně si vše rozebrali jeho obchodní partneři – zbyl jim jen jejich dům. Matka začala šít šaty a tkát koberce, aby uživila své tři děti, které se zatím věnovaly studiu. Na to jejich otec kladl obzvlášť velký důraz. Dospívající Agnes prohlubovala svou víru v Boha a aktivně se zapojovala do činnosti místní farnosti. Zpívala v Albánském katolickém sboru, scházela se s mládeží z místní farnosti, spolu s nimi téměř každý měsíc pořádali dobročinné koncerty, dělali pikniky. Aktivity mladých lidí velmi podpořil farář Jambrekovič, který do Skopje přišel v roce 1925. Byl to jezuitský kněz, který mladým lidem vyprávěl o zakladateli jezuitů sv. Ignáci z Loyoly, o činnosti misionářů, organizoval sbírky na jejich podporu a distribuoval katolické časopisy a noviny, které psaly o misionářích působících po celém světě. Vyprávění otce Jambrekoviče Agnes velmi zaujalo, začala pravidelně číst časopis Katolické misie, v němž se i dozvěděla o misionářích v Indii. S otcem Jambrekovičem spolupracovala na spoustě aktivit, aby probudila zájem o misie i v ostatních mladých lidech a sama se dovídala nové zprávy.

2.2. Řeholnice a misionářka

Život misionářů mladou Agnes velmi přitahoval a jejich příběhy ji inspirovaly k tomu, aby se stala také misionářkou. Nebyla to jen pouhá touha po vzrušení a únik do jiného světa, jiné kultury, postupem času, po několikaletém uvažování nabyla Agnes dojmu, že je Boží vůle, aby se stala řeholnicí. Rozhodla se vstoupit do Institutu Blahoslavené Panny Marie (tzv. Loretánské sestry). Tak 26. září 1928 odjela do Irsku, kde se nacházel jeden z klášterů tohoto řádu. Matka Tereza neuměla anglicky, když odjížděla. Tomuto jazyku se učila až v klášteře v Rathfarnhamu v Irsku, a ani ne po půl roce, 1. prosince 1928, odjela s několika dalšími sestrami do Indie. Když po Novém roce dorazili do Kalkaty, poprvé se Matka Tereza setkala s obrovskou chudobou místního obyvatelstva. Po několika dnech odjela do mateřince v Dardžilingu, kde žila po dobu dvouletého noviciátu. Konvent zde byl místem duchovních obnov, kam sestry každoročně jezdily, aby si zde odpočinuly a načerpaly novou sílu.

Jelikož bylo hlavním posláním kongregace loretánských sester vzdělávání, věnovala se

Matka Tereza v Dárdžilingu vyučování místních dětí. Kromě toho se také sama učila teologii, dějiny řádu, samozřejmě bengálsky, hindsky a zdokonalovala se v angličtině. Po složení prvních časných slibů v květnu 1931, kdy přijala své řeholní jméno Tereza podle sv. Terezy z Lisieux, se vrátila zpět do kláštera v Kalkatě a vyučovala zde na dívčí škole, která byla součástí klášterního komplexu ve čtvrti

Entalla. Sem chodily žákyně z rodin, které si mohly dovolit zaplatit školné. Na klášterním pozemku se nacházela ještě jedna škola Panny Marie, kam chodily dívky z chudších rodin, nebo sirotci, kteří neplatili školné. Pro všechny sestry z loretánského řádu platil přísný zákaz vycházení ven, žily pouze v areálu kláštera a jeho zdi mohly opustit jen v naléhavých případech. Žily tak odtrženy od reality života, který za zdmi kláštera probíhal. Matka Tereza se však snažila udržet kontakt s ostatními lidmi. Když začala vypomáhat, zejména o nedělích, ve škole sv. Terezy, která se nacházela mimo klášterní komplex, musela opouštět klášter. Dostala se tak do kontaktu s obyvateli nedaleké chudinské čtvrti, s nimiž se snažila na cestě mezi klášterem a školou navázat kontakt.

V roce 1937 odjela sestra Tereza do Dárdžilingu, aby se zde připravila na slavné (tedy věčné) sliby. 24. května 1937 řekla Bohu své konečné ano a dle zvyku loretánských sester nyní mohla užívat titul Matka Tereza. Po návratu z Dárdžilingu dál vyučovala žákyně školy sv. Marie v Entally. Jejími předměty byl dějepis a zeměpis. Připojila se k místnímu faráři Julienu Henrymu a pravidelně každou neděli se vydávala do slumů, kde navštěvovala chudé a nemocné. Byla to služba, kterou si vybrala.

V roce 1939 vypukla druhá světová válka a zasáhla i izolovaný život za zdmi loretánského kláštera v Entally. Dotkl se jej například nedostatek potravin, který sužoval celou Indii, byly slyšet výbuchy bomb, když japonská letadla bombardovala sousední Barmu a nesčetné množství hladových a raněných uprchlíků zaplavilo Bengálsko a především Kalkatu. V roce 1942 byl celý klášterní areál zabrán pro britský vojenský lazaret a většina žákyň evakuována. V takové situaci nebylo možné udržet pravidlo o nevycházení z bran kláštera. Jsou dokonce zmínky, že Matka Tereza na své pravidelné návštěvy v chudinské čtvrti MontiDžhil brávala i své studentky.

V průběhu války onemocněla ředitelka školy, po ten čas Matka Tereza vedla školu Panny Marie a bengálskou část kongregace, která mezitím přesídlila na Convent Road v Kalkatě. Kvůli nedostatku učitelů musela vyučovat více předmětů a velkou starost jí také dělalo sehnat pro své chovanky dostatek jídla. V té době se Matka Tereza seznámila s belgickým jezuitou Celestem Van Exemem, který tehdy zajišťoval pro školu i sestry mše svaté a stal se duchovním rádcem Matky Terezy.

Kromě války sužovalo Kalkatu nepříznivé počasí – bengálský venkov postihlo několik cyklonů a následkem toho se do Kalkaty začaly hrnout davy lidí, kteří přišli o všechno. Kvůli špatnému počasí nebyla ani úroda, a tak v roce 1943 přišel velký hladomor. Do města také přicházelo nesčetné množství uprchlíků z oblastí bombardovaných Japonci. Po válce Indové doufali, že získají nezávislost na Británii, jenže vládu nebylo komu předat. Dvě hlavní frakce, muslimská a hinduistická, nebyly schopny se dohodnout na rozdělení země a jejich rozepře vyústily v demonstrace, který vyvolaly masivní vlnu násilí. 16.8.1946 vypukl v Kalkatě hinduisticko-muslimský konflikt, který přerostl v masakr, při němž bylo jen během několika dnů zabito pět tisíc lidí a minimálně desetkrát tolik zraněno. Tehdy nebylo radno vůbec vycházet na ulici. Ač měly sestry zavřená vrata kláštera, zranění a vystrašení lidé u nich hledali útočiště. Ustala i veškerá dodávka potravin a Matka Tereza byla nucena vyjít do ulic, aby pro své svěřenkyně sehnala něco k jídlu. Zde se teprve setkala s realitou hinduisticko-muslimského zabíjení: na ulicích leželo velké množství zkrvavených, mrtvých těl. Později se tomuto dni začalo říkat Den velkého vraždění.

2.3. Nová kongregace

Ještě plná dojmů z toho, co viděla v kalkatských ulicích, odjížděla Matka Tereza v polovině září 1946 do Dárdžilingu, aby zde načerpala zejména duchovní sílu. Řeholní sestry Institutu Blahoslavené Panny Marie sem jezdily vždy jednou za rok na duchovní obnovu. Matka Tereza říká, že tehdy se v ní zrodila myšlenka, aby opustila klášter loretánských sester a žila na ulici mezi nejchudšími a pomáhala jim. Byla to Boží výzva.

Hned po návratu z Dárdžilingu se s tím svěřila otcí Van Exemovi. K tomu, aby mohla opustit klášter a nadále zůstat řeholnicí, potřebovala svolení z Vatikánu. Otec Van Exem jí radil, aby si toto velké rozhodnutí dobře promyslela a nechala si na to více času. Také jí poradil, aby požádala kalkatského arcibiskupa Periera o podporu. Matka Tereza mu v lednu napsala dopis, v němž mu vše vysvětlovala. Arcibiskup Perier se s ní osobně setkal a poradil jí, aby nejprve napsala hlavní představené do Irska a získala její svolení k opuštění klášter. Ta jí dala svolení, a tak Matka Tereza s otcem Van Exemem a arcibiskupem Perierem zformulovala dopis papeži Pioví XII. a Kongragaci pro šíření víry, která v těchto případech rozhoduje. Arcibiskup Perier jej pak zaslal na papežskou nunciaturu v Dillí.

Od té doby začal Matce Tereze nový život. Po opuštění kláštera odjela k sestřím zdravotnické misie v Patně, aby se zde naučila základy ošetrovatelství. Zakoupila si i

bavlněné sáří s modrým lemem. To se stalo nezaměnitelným znakem Matky Terezy a pozdějších Misionářek lásky. Začala úplně sama a téměř bez prostředků. Nejprve působila v chudinské čtvrti MotiDžhilu, kterou již znala a zaměřila se na to, co uměla nejlépe – vyučování. Učila děti základy psaní, počítání, hygienické návyky a samozřejmě náboženství. Neměla k tomu žádné prostředky, později získala boudu, kterou měla pronajatou za pět rupií měsíčně. Také jí jeden muž z farní komunity bezplatně zapůjčil dům v ulici Creek Lane, kam se Matka Tereza roku 1949 přestěhovala a kam za ní chodily zástupy hladových, nemocných a zbídačených lidí, neboť pověst o její pomoci se rychle šířila. Ale nejen mezi chudými, již po několika týdnech se našli lidé, které její činnost zaujala a inspirovala a chtěli jí také pomoci – ať už finančně, jídlem či svou prací. Nejdříve se k ní připojily její spolupracovnice z kláštera a bývalé žákyně. První z nich byly ČárurMa a SubhášiniDásová, které s Matkou Terezou zůstaly až do její smrti. Na konci roku 1949 získala Matka Tereza indické občanství, což jí zjednodušilo komunikaci s úřady. Také v této době zaslala žádost do Vatikánu o vytvoření nové Kongregace Misionářek lásky. Během roku přišlo pak sedm spolupracovnic a přidávaly se další. 7. října 1920 papež Pius XII. schválil její založení.

2.4 Působení Matky Terezy

Během padesátých let se rozšířilo veřejné povědomí o práci Matky Terezy – a to zejména v Indii. Začala se o ni zajímat média a sledovala její práci. Matce Tereze to přinášelo nejen popularitu, ale i finanční prostředky a její práce se tak mohla dále rozrůstat. Proto zakládala i školy a spolu s ostatními sestrami rozdávala jídlo lidem bez domova a ošetřovala nemocné. V roce 1952 založila dům pro lidi, kteří umírali na ulici. Zprvu se musela vypořádat s protesty hinduistů, jelikož budova, kterou Matka Tereza získala od rady města, byla původně noclehárna pro hinduistické poutníky, kteří se přicházeli pomodlit do nedalekého chrámu bohyně Kálí. Avšak Matka Tereza se starala o všechny bez rozdílu vyznání. Nespokojené hinduisty umlčelo vědomí, že by se sami o umírající na ulici nedokázali postarat.

Kromě toho, že se dětem snažila zajišťovat bezplatné vzdělání, založila roku 1955 dětský domov pro opuštěné děti. Sestry se zde staraly o sirotky, nemocné odrostlé děti, ale i o odložená novorozeňata, která nacházely u svých vrat, na schodech kostela, ale i na ulicích a v odpadcích. Spolu s útlukem pro odložené děti začaly sestry jako prevenci vzdělávat indické ženy, dělaly osvětu o plánovaném rodičovství a o tom, jak se o své dítě starat – a to zejména v oblasti hygienických návyků a výživy. Pro děti, které neměly žádné rodiče, začaly hledat

náhradní rodinu, aby mohly být adoptovány nejen indickými bohatšími rodinami, ale i rodiči z různých zemí Evropy a Ameriky.

Když roku 1956 Matka Tereza kdesi objevila starý autobus, dostala nápad zřídit pojízdnou kliniku. Newyorská organizace CatholicReliefServices uhradila přestavbu. Pojízdná klinika objížděla ty nejchudší čtvrti Kalkaty, neboť byla zřízena pro ty, kteří už nebyli schopni se dostat sami k lékařské pomoci. Mezi nemocné, které Matka Tereza se svými sestrami ošetřovala, a o které se starala, patřili i lidé s Hansenovou nemocí, tedy ti, kteří trpěli malomocenství. Po čase, v roce 1957 Matka Tereza zřídila další pojízdnou kliniku, která tyto nemocné aktivně vyhledávala a na nimi dojížděla po vyléčení. Sestry svým pacientům obvazovaly rány, léčily je injekcemi a zároveň se je snažily vrátit k běžnému životu. V myslí Matky Terezy se začal rodit plán vybudovat „město“ pro malomocné. Její sen se začal pomalu naplňovat, když indický premiér věnoval Kongregaci misionářek lásky kus půdy v Ásansólu, asi 350 km od Kalkaty. Na stavbu města bylo potřeba sehnat velmi mnoho peněz, proto zde byla zatím zřízena další pojízdná klinika. V roce 1964 se v Indii konal ekumenický kongres, kam zavítal tehdejší papež Pavel VI. Byl prvním papežem, který vstoupil na indickou půdu a po dobu své návštěvy procestoval řadu míst. Chtěl se sejit i s Matkou Terezou, ale setkání se nakonec neuskutečnilo. Tak papež alespoň před svým odjezdem daroval Matce Tereze kadillak, který po dobu svého pobytu v Indii používal. Vzhledem k tomu, že z něj nebylo možné vytvořit pojízdnou kliniku a prakticky se Misionářkám lásky příliš nehodil, rozhodla se ho Matka Tereza prodat a za stržené peníze mohla konečně založit městečko pro lidi s malomocenstvím – Šántinagar (Město pokoje).

Pečovat o nemocné, ujmout se umírajících, sytit hladové, postarat se o osiřelé odložené děti, vzdělávat chudé, poskytnout přístřeší lidem bez domova – to vše byl záběr působení Matky Terezy a jejich Misionářek. Dělala to z lásky k lidem a z lásky k Bohu a učila tomu i své sestry.

Zprávy o díle Matky Terezy se rozšířily do celého světa, zejména Evropy a Ameriky. Mnoho lidí se nechalo inspirovat její prací, nebo za ní přímo přicházeli s nabídkou pomoci. O Matku Terezu se také velmi zajímala světová média. Ona se však příliš nestarala o peníze, věřila, že budou-li potřeba, přijdou. Díky tomu, že Matka Tereza získala tak značnou popularitu, začali jí lidé, které oslovilo její dílo, posílat peníze i z jiných zemí, než byla Indie. Matka Tereza se stala světoznámou osobností.

2.5. Ocenění a rozšíření díla Matky Terezy ve světě

Zhruba po deseti letech od založení Misionářek lásky začala Matka Tereza zvažovat, že rozšíří působnost Kongregace za hranice Indie. Na to bylo jednak potřeba povolení papeže a jednak vznikla nutnost seznámit se se situací zemí, kam chtěla své sestry poslat. V roce 1960 Matka Tereza

po dlouhé době opustila Indii – přijala pozvání do Las Vegas na celostátní sněm Národní rady katolických žen. Tím zahájila turné po státech Severní Ameriky, oslovovala nejrůznější tamní křesťanské skupiny, navštívila Chicago, Washington, New York a navázala styky s WHO. Z Ameriky pak letěla do Londýna, tam mimojiné poskytla interview televizi BBC. Na závěr své cesty pak navštívila Německo, Švýcarsko a také Vatikán, aby papeže Jana XXIII. požádala o souhlas s rozšířením svého díla do zahraničí. V Itálii pak ještě navštívila svého bratra Lazara, který se zde oženil. V Albánii byla totiž u moci komunistická strana, která Lazar Bojaxhiu odsoudila k trestu smrti, nemohl se tedy vrátit domů a ani Matce Tereze albánské úřady neudělily vízum. Sestra Age s matkou zůstaly ve Skopje, rodina se tedy už nikdy více nesetkala.

V únoru roku 1965 papež Pavel VI. dal svolení, aby se Misionářky lásky staly součástí pontifikátního práva. A tak byla v červenci 1965 otevřena první pobočka mimo Indii – v Cocorote ve Venezuele; další centra pak byla postupně otvírána na jiných kontinentech v Africe, Austrálii. V Evropě byl první útulek otevřen v chudinské čtvrti Říma Tor Fiscale, v srpnu 1968.

Kongregace Matky Terezy se rozšiřovala po celém světě a její věhlas sílil. V roce 1962 byla oceněna indickou vládou, získala cenu Padmashree („Bojuji u Božích nohou“). Filipínská vláda Matce Tereze udělila cenu Ramona Magsaysay za mezinárodní porozumění.

Když na konci šedesátých let navštívila Londýn, setkala se se známým britským novinářem Malcolmem Muggeredgem, který s ní natočil rozhovor. Vysílání mělo velký úspěch, bylo několikrát reprízováno a rozhovor podnítil několik set dalších lidí, aby Matku Terezu a její práci podpořili. Samotného novináře Matka Tereza zaujala natolik, že se roku 1969 rozhodl odjet za ní do Kalkaty a natočit její práci. Vše probíhalo neuvěřitelně hladce a na konci roku byl dokumentární film vysílán. Jmenoval se „Něco krásného pro Boha“. Díky filmu se s dílem Matky Terezy mohly seznámit tisíce lidí a mnohé v jejich životě výrazně ovlivnil.

Po natočení filmu obdržela Matka Tereza další ocenění : z rukou papeže Pavla VI.

dostala Mezinárodní cenu míru Jana XXIII. Nicméně v té době Indii zachvátila další krize. Různice mezi Východním a Západním Pákistánem přešly v ozbrojený konflikt a navíc Východní Pákistán zasáhl ničivý cyklón. Tyto události vedly k tomu, že Kalkatu a celé Bengálsko začali opět zaplavovat uprchlíci, hladovějící a nemocní lidé bez domova. V té době se Matka Tereza setkala se senátorem Edwardem Kennedym, který byl předsedou Výboru pro uprchlíky amerického Senátu. Hned v druhé polovině roku pak převzala Mezinárodní cenu Josepha Patrika Kennedyho ml. a zároveň jí byl udělen čestný doktorát v oboru humanitních studií na Washingtonské univerzitě. V rámci svého pobytu v Americe také otevřela první dům Kongregace misionářek lásky v Bronxu v New Yorku. V Bostonu pak obdržela Samaritánskou cenu.

Když se pak vrátila domů, zjistila, že válka mezi Východním a Západním Pákistánem opět získala na intenzitě a do konfliktu se zapojila i Indie. Po porážce pákistánských vojsk vznikl samostatný stát Bangladéš. Válka si vyžádala statisíce obětí, zejména alarmující byly tisíce znásilněných žen pákistánskými vojáky. Sestry neváhaly ani na chvíli a začátkem roku 1972 se vydaly do Dháky, hlavního města Bangladéše. Tam otevřely několik domů, kde bylo o dívky a ženy postaráno. Mohly zde porodit své potomky a popřípadě zanechat i k adopci, pokud se jich po narození vzdaly. Sestry také ženy učily, jak se uživit a přivydělat si ručními pracemi,...

V roce 1972 obdržela podruhé cenu PanditaNéhrúa (Padmashree) za mezinárodní porozumění. V dubnu 1973 pak proběhl první ročník předávání Templetonovy ceny za pokrok ve výzkumu a objevech týkajících se duchovních skutečností. Matka Tereza byla vůbec první držitelkou této ceny. Další cenu, Master et Magistra, získává v roce 1974 opět ve Spojených státech a hned rok na to cenu Alberta Schweitzera. Dva roky po sobě (1976, 1977) jí byly uděleny dva čestné doktoráty, nejprve od Santiniketana v Indii a pak od Univerzity v Cambridgi ve Velké Británii. V roce 1977 obdržela Mezinárodní cenu Balzan v Římě.

Všechna její ocenění jsou korunována Nobelovou cenou za mír, jíž byla vyznamenána 10. prosince 1979 v Oslu. Na tuto cenu byla nominována celkem čtyřikrát a její volbu podporovaly různé slavné osobnosti. Ve svém proslovu odkázala toto vyznamenání všem chudým a kladla shromážděným na srdce, aby na ně nezapomínali. Také se zastávala nenarozených dětí a kritizovala potraty. Otevřeně zde vyjadřovala svůj názor na právo každého dítěte žít a prohlásila, že ona a její sestry se ujmou každého osiřelého či nechtěného dítěte.

Tento názor, který téměř nikdy neopomněla připomenout, vyvolával vlnu kritiky a stal se jednou z příčin rozporuplného pohledu na Matku Terezu. Ona však dávala vždy najevo, že

v této otázce zůstane stále nekompromisní a nikdy si nenechá ujít příležitost k vyjádření názoru. Třebaže se smířila s přirozenou antikoncepcí, nikdy nechtěla pochopit ty, kdo se stejným morálním přesvědčením tvrdí, že na světě by bylo lépe, kdyby v něm žilo méně lidí. Každopádně hned po Nobelově ceně za mír obdržela nejvyšší indické vyznamenání: cenu BharatRatna (Klenot Indie).

2.6. 80., 90. léta – plody práce Matky Terezy

Kongregace se stále úspěšně rozvíjela a rozrůstala tak, jak byly průběžně zakládány nové útulky v nejrůznějších zemích světa. Aby je Matka Tereza všechny navštívila a dohlédla na činnost sester, musela hodně cestovat. O setkání s ní stálo velké množství vážených osobností, politiků, ale i bohatých podnikatelů a celebrit. Matka Tereza od nich dostávala pro svou práci velké množství financí, ale i materiální pomoci. Například světoznámý obuvník, český rodák Baťa daroval kůži na boty pro malomocné.

V roce 1978 se stal novým papežem Jan Pavel II. S Matkou Terezou se několikrát setkal a choval k ní vřelý osobní vztah. Podněcoval ji k tomu, aby svůj názor na život dětí a rodinu prezentovala a rozšiřovala dál. Byla zvána na konferenci, aby na nich o této problematice promlouvala. Na žádost papeže Jana Pavla II. jela na konferenci o rodinném životě, která se konala v Guatemale. Kdekoli se objevila, přitahovala její přítomnost pozornost novinářů z celého světa. Nikdy neutuchala její láska k chudým a vždy si našla dostatek času na osobní setkání s nimi.

V té době se přesunul izraelsko-palestinský konflikt na území Libanonu. Izraelská vojska obléhala hlavní město Bejrút, který byl rozdělen na Západní a Východní. Matka Tereza přijela i tam, aby navštívila své sestry a setkala se se zástupci Červeného kříže, a také aby zjistila, v čem je potřeba její pomoci. Během svého pobytu zachránila z ohrožené oblasti na třicet dětí.

Její spektrum pomoci bylo neuvěřitelně široké. V západních zemích se začala s rostoucí drogovou závislostí rozšiřovat velmi rychle nevléčitelná choroba zvaná AIDS. Ještě nebylo dosti jasné, jak se choroba šíří a lidé se takto nemocných báli a ze společnosti je vytěsňovali. Matka Tereza však byla rozhodnutá se o lidi nakažené a umírající na toto onemocnění postarat. V roce 1985 založila hospic v newyorské Greenwich Village. Dokonce se zasadila o propuštění tří mladíků umírajících na tuto nemoc ve věznici SingSing, aby mohli dožít a pokojně zemřít na svobodě.

Téhož roku byla Matka Tereza pozvána na Valné shromáždění OSN, aby zde promluvila, ve Washingtonu jí pak prezident Reagan vyznamenal Medailí svobody. Ještě předtím obdržela z Harvardu čestný doktorát a také Velká Británie jí udělila Řád za zásluhy.

Ve druhé polovině 80. let Matka Tereza dobývá komunistický svět. V lednu 1986 se setkává s prezidentem TengXiaoPhingem a o několik měsíců později otvírá dům Misionářek lásky na Kubě. V roce 1987 dostává zlatou medaili sovětského Výboru pro mír a o rok později ji doprovází první Misionářky lásky do Moskvy, aby zde pomáhaly v jedné nemocnici. Něco takového bylo od dob VŘSR nemyslitelné, a tak byly sestry první náboženskou misíí, která zde od roku 1918 otevřela svou pobočku.

Na konci 80. let se zhoršil zdravotní stav Matky Terezy. Prodělala několik srdečních infarktů a v roce 1989 jí byl voperován kardiostimulátor. Rok na to požádala papeže, aby ji uvolnil z funkce generální představené. Je svolána celá Kongregace, aby si sestry mohly zvolit novou představenou, ale hlas padl znovu na Matku Terezu – znovu tedy pokračovala ve vedení Misionářek lásky. V roce 1991 obdržela ve Washingtonu Cenu Maxmiliana Kolbeho ke cti Panny Marie, Matky jednoty všech křesťanů. Téhož roku Matka Tereza po šedesáti letech navštívila Albánii, aby zde založila hned tři domy pro chudé a nemocné.

Obrovské životní tempo natolik zhoršilo zdravotní stav Matky Terezy, že po prodělání několika dalších infarktů opět svolává na začátku roku 1997 generální kapitulu, aby sestry zvolily novou představenou své Kongregace. Stala se jí sestra Nimral Joshi. V květnu s ní Matka Tereza odletěla do Říma, aby ji papeži představila.

V červnu pak vystoupila v Kongresu Spojených států amerických a dostala Zlatou medaili. Prudké zhoršení zdravotního stavu pak přivodilo Matce Tereze srdeční problémy, které vedly k selhání srdce. 5. září 1997 Matka Tereza ve svých osmdesáti sedmi letech umírá. Po celé Indii byl vyhlášen státní smutek, a její tělo bylo vystaveno v kostele sv. Tomáše v Kalkatě. Přišly se s ní rozloučit statisíce lidí. Z vděčnosti za vše, co Matka Tereza pro Indii udělala, jí byl uspořádán 13.9.1997 státní pohřeb. Obřad byl vysílán v televizi i v rádiu a sledovaly jej miliony diváků. Za šest let poté, 19.10.2003, ji papež Jan Pavel II. blahořečil.

3. Spiritualita Matky Terezy

Touha následovat Ježíše Krista byla základem jejího hlubokého vnitřního spojení s Bohem, kterého se jí dostalo. Nahlédnout do nitra Matky Terezy můžeme díky její osobní korespondenci, deníku, který si psala na začátku své činnosti, dopisům sestrám, Misionářkám

lásky a dále díky rozhovorům a veřejným projevům. Korespondence byla adresována zejména jejím duchovním vůdcům, kalkatskému arcibiskupovi i jejím blízkým, kteří jí pomáhali.

Všechny písemnosti mají jedno společné: nezměrnou lásku k Ježíši Kristu, kterému se 24.5.1937 slavnými sliby odevzdala „na celou věčnost“. Z dopisu otci Jambrekoviči v tomto období jasně říká, že své trvalé spojení s Kristem nevnímá jen jako zasvěcení svého života Bohu, ale zasvěcení všem lidem-duším. To je obsahem jejího způsobu víry a poselství, které chce předávat dál. Často vyzývá druhé, aby to, co konají, činili pro Boha a pro lidské duše, on pak jejich skutky promění. Sama se snaží dávat k tomu ostatním lidem příležitost a když za ní lidé přichází, aby jí pomohli, podílí se skrze ni na Božím díle. Je to cesta k věčné spáse, protože co jiného může člověk Bohu nabídnout za jeho nekonečnou dobrotu?

Vnitřní život Matky Terezy je nesmírně hluboký. Je fascinující, jak se v její bytosti propojilo mystické spojení s Bohem a její každodenní prací pro všechny lidi. Žila a naplňovala život podle dvou Ježíšových vět „Miluj bližního svého . . .“ a „ Ne slova, ale skutky . . .“ Ano, takhle jednoduše by se dalo popsat z čeho pramenilo a žilo její dílo, nicméně si myslím, že je důležité zmínit se o vývoji jejího duchovního života, protože po celý život zůstala v realitě pozemského života.

3.1. Růst ve víře

Matka Tereza pocházela z velmi zbožného prostředí. Se svou rodinou žila v Skopje a jako katolíci zde byli v menšině. Její otec byl jediným katolíkem mezi členy městské rady. Byl obchodníkem a tak býval často pryč. Matka byla velmi zbožná, pravidelně se modlila, chodila do kostela a vždy, když měla volnou chvíli, modlila se růženec. K víře v Boha a k lásce k bližnímu vedla i své děti, brala je do kostela na ranní mše sv., učila je štědrosti a laskavosti, hospodárnosti a šetrnosti. Děti brávala s sebou, když často navštěvovala nemocné a chudé a přinášela jim potřebné peníze a jídlo. Otec svým dětem vždy kladl na srdce, aby samy nesnědly nic, oč se předtím nepodělily s potřebnými. Každý večer se sešla celá rodina a společně se modlili. Matka Tereza na to často vzpomínala a říkala, že to udržuje rodinnou jednotu: „Rodina, která se společně nemodlí, spolu nezůstává.“

S matkou měly děti velmi vřelý a důvěrný vztah. Ta se po smrti manžela dokázala díky své nezlomné víře v Boha vypořádat se všemi těžkostmi, dál se starat o rodinu a uživit tři děti. Zároveň neustala v pomoci druhým. Na osmiletou Agnes události její rodiny velmi působily a matka ji v mnoha věcech ovlivnila. Když malá Agnes šla poprvé k sv. přijímání, pocítila v

srdci velkou lásku ke všem lidem. Tato láska měla v sobě touhu pomáhat druhým, učinit je šťastnými – milovanými. Měla soucit se všemi, kteří Krista ještě neznali. Chtěla, aby pocítili takovou lásku, jaké se jí dostávalo od Krista. Sama ale zatím nevěděla, jak Bohu jeho lásku opětovat. Tušila, že nemůže jinak, než zasvětit svůj život Kristu, ale nebyla si tím zatím jistá, a tak se usilovně modlila, aby jí Bůh ukázal cestu. Ve dvanácti letech se Agnes své matce svěřila s touhou stát se řeholnicí. Matka však byla toho názoru, že je ještě příliš brzy na takovéto rozhodnutí, ale Agnes se rozhodla čekat a modlit se za své povolání.

V roce 1925 přišel do farnosti jezuitský kněz otec Jambrekovič, který Agnes velmi ovlivnil. Založil zde Společenství Blahoslavené Panny Marie, jehož členkou se stala i mladá Agnes. Učili se o životě svatých a otec Jambrekovič jim vyprávěl o životě jezuitských misionářů v Indii. Když se seznámila s prací misionářů, najednou se před ní otevřela cesta, jak přinést druhým lásku, kterou jí Bůh naplňoval. Toužila stát se misionářkou, chtěla se rozjet do světa a přinášet Krista lidem, kteří ho ještě neznali. To bylo Agnes sedmnáct let, když tak hodně přemýšlela o svém povolání, ale vlastně nevěděla, co po ní Bůh chce. Odjela tedy do Letnice – mariánské poutní místo v Kosovu – aby vložila své rozhodnutí do Božích rukou. Později Matka Tereza vyprávěla, že Boží povolání zaslechla právě tam, o slavnosti Nanebevzetí Panny Marie. Pocítila, že Bůh chce, aby se zasvětila jemu a službě bližním. Když se s tímto prožitkem obrátila na otce Jambrekoviče, řekl jí, že zásadní rozhodnutí se často dělají s těžkým srdcem, ale o to pevnější toto rozhodnutí je, neboť vychází z nitra. Je tedy dobrým kompasem, podle něhož se dá určit další směr života. Když vše oznámila matce, ta se zavřela na celý den v pokoji a modlila se, pak dceři řekla: „Vlož svou ruku do Jeho ruky a jdi s Ním. Jdi kupředu, protože když se ohlédneš zpátky, půjdeš zpátky“. A tak, dva měsíce před svými osmnáctinami 28.6.1928, odeslala dopis Matce představené Institutu Blahoslavené Panny Marie, a vyjádřila v něm přání dostat se do misí.

3.2. Cesta k povolání

Loretánský řád si vybrala proto, že vysílal sestry na misie do Indie a zaměřoval se na pedagogickou činnost, která Matce Tereze byla velmi blízká. Když 6.1.1929 přijela poprvé do Kalkaty, byla jejím prvním dojmem nezměrná chudoba, v níž zde lidé žili. Z Kalkaty odjela do noviciátu v Dárdžilingu, kde za dva roky poté 25.5.1931 složila časné sliby chudoby, čistoty a poslušnosti. Byla nesmírně šťastná, že se Ježíš Kristus stal součástí jejího života. Často mluvila o své lásce k Němu. Do tohoto vztahu promítá život misionářky a říká: „Není

to život vystlaný růžemi, vlastně je spíš vystlán trny, ale s tím vším je to život plný štěstí a radosti při pomyšlení, že dělám stejnou práci, jakou dělal Ježíš, když byl na zemi, a ještě plním Ježíšův příkaz: „Jděte do celého světa a učte všechny národy“.

Život v lásce Boží je velmi krásný a touží po něm všichni křesťané, ale pravá láska, aby byla trvalá, velmi často bolí, to si uvědomovala i Matka Tereza hned od počátku svého řeholního života. Ve svých dopisech se o duchovním utrpení zmiňuje poprvé kolem roku 1937, kdy měla složit věčné sliby. Píše, jak se jí nedaří přijímat kříž a utrpení, jak se na nejdůležitější místo dostává její „nejctihodnější já“, mrzí ji, že je stále stejně pyšná.... Asi žádný člověk, který znal Matku Terezu, by neřekl, že je pyšná, ona sama to o sobě tvrdil. Uvědomila si totiž, že jednou z překážek, která jí brání v úplném spojení s Kristem, je ona sama, její hříšnost, kterou viděla jako pýchu před Bohem, upřednostnění sebe sama před Ježíšem Kristem, svých plánů před plány Božími. Snažila se proto upozadit své já, aby mohla naslouchat slovům Ježíše Krista, a dostat svému slibu.

Matka Tereza mluvila o utrpení velmi často. Nejen, že poukazovala na utrpení druhých a snažila se v té chvíli být pro druhé útěchou, zmiňovala se o duchovním utrpení ve svém srdci, o němž kromě jejich zpovědníků a několika nejbližších nikdo nevěděl. Její odhodlání odevzdat své srdce a celý svůj život Ježíši Kristu byl spojen s opravdovou touhou „vypít kalich až do poslední kapky“, což znamenalo následování Ježíše Krista v utrpení a bolesti. Jedině tak se mohla podílet na Kristově životě, na všem, co Ježíš Kristus přišel hlásat na svět, uskutečňovat jeho poslání. To vše, kromě nezměrné lásky, znamenalo i utrpení, které Bůh z lásky k nám podstoupil na kříži.

3.3. Nic Bohu neodmítnout

Vše, co Matka Tereza dělala, dělala pro to, aby Ježíši Kristu vyjádřila svou lásku. Rozhodla se proto, že učiní Bohu další slib: „Nic mu neodmítnout“. Znamenalo to: „pod hrozbou smrtelného hříchu dát Bohu cokoli, oč požádá“.¹ Do tohoto slibu Matka Tereza promítla veškerou svou lásku k Ježíši Kristu. Byla to její představa toho, jak „vypít kalich až do poslední kapky“. Její zpovědník souhlasil, a tak Matka Tereza v dubnu 1942 svůj slib Bohu

¹ KOLODIEJCHUK, Brian (2008). Matka Tereza, Pojd', bud' mým světlem, Soukromá korespondence svěřice z Kalakaty. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7195-228-2. str. 50

složila, nikomu však po několik let o tom neřekla. Tento slib ji motivoval k dalším skutkům lásky a úplně prodchnul její činnost. Odtud brala obrovskou energii a sílu. Chtěla žít v neustálém spojení s Kristem, chtěla s ním prožívat Jeho utrpení na kříži, a tak všechny zkoušky přijímala s otevřenou náručí. Vyjádřila tak, že podřizuje své já vůli Ježíše Krista. Byl to způsob, kterým chtěla překonávat svou pýchu.

Později o tom Matka Tereza psala v dopise sestřím: „Proč se musíme plně dát Bohu? Protože Bůh dal Sebe Sama nám. Jestliže Bůh, který nám nic nedluží, je připraven odevzdat Sebe Sama – nic menšího, odpovíme Mu jen zlomkem nás samých? Plně se odevzdat Bohu je způsob, jak Boha samotného obdržet. Já pro Boha a Bůh pro mě. Žiji pro Boha a vzdám se svého já – a tak dosahuji toho, že Bůh žiji pro mě. Proto, pokud chceme Boha vlastnit, musíme Mu dovolit, aby On vlastnil naši duši“². Když se později Matky Terezy ptali, co ji vedlo ke složení takového slibu, odpovídala: „chtěla jsem dát Bohu něco velmi krásného a bez výhrad“.³

Svůj slib Matka Tereza vnímala jako sjednocení se s identitou Ježíše Krista. Pomáhal jí jít správnou cestou. Na základě svého slibu se rozhodovala v důležitých životních situacích a hrál významnou roli i v celém jejím díle. Navíc jej složila v době, kdy Kalkatu zaplavily tisíce uprchlíků z válkou sužovaných oblastí. Matka Tereza se musela postarat o své žáčky, s nimiž žila v nouzových prostorách a kvůli nedostatku učitelů vyučovala většinu předmětů. Roku 1944 se na čas stala ředitelkou školy Panny Marie a představenou bengálské části řádu. To vše přijímala jako výzvu od Pána a zkoušku svého slibu „Nic mu neodmítnout“ a zároveň pevně věřila, že on neodmítne nic jí. Její důvěra v Ježíše Krista byla nesčetněkrát potvrzena, např. když Kalkatu za války zachvátil velký hladomor a její žáčky ani sestry neměly už co jíst, přikázala Matka Tereza, aby se obrátili k Bohu s modlitbou, ona pak s pevnou vírou a odhodláním v srdci sehnala po Kalkatě dostatek jídla.

3.4. Dvojí povolání

Díky těsnému spojení s Ježíšem Kristem mohla Matka Tereza naslouchat jeho hlasu.

² KOLODIEJCHUK, Brian (2008). Matka Tereza, Pojd', bud' mým světlem, Soukromá korespondence světice z Kalakaty. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7195-228-2

³ tamtéž

Ježíš Kristus k ní mluvil přímo a svěřil jí poslání, kterým měla naplnit Boží vůli a zároveň dostát svému slibu. Poprvé slyšela Jeho hlas 10.9.1946, když jela vlakem na duchovní obnovu do Dárdžillingu. Ježíš Kristus ji v tomto rozhovoru, který se odehrával uvnitř její duše, vyzval, aby založila novou kongregaci: „Chci indické Misijní sestry lásky – které by byly ohněm Mé lásky mezi velmi chudými – nemocnými – umírajícími – malými dětmi ulice. Chci, abys ty chudé přivedla ke Mně – a sestry, které by nabídly své životy jako oběť z lásky ke Mně, by ty duše přiváděly ke Mně.“⁴

Jeho hlas byl velmi naléhavý, a o to naléhavěji zněl, když Matka Tereza nepřicházela s odpovědí: „Vychladla Tvá velkodušnost – jsem u tebe na druhém místě? Tys za duše nezemřela – proto se nestaráš o to, co se jim děje. - Tvé srdce se nikdy netopilo v žalu jako srdce Mé Matky. My oba jsme dali všechno za duše – a ty? Bojíš se, že ztratíš povolání? Že budeš žít ve světě – že budeš nedostatečně vytrvalá? - Ale kdeže – tvoje povolání je milovat a trpět a zachraňovat duše. - To je tvé povolání.“ Ježíš Kristus jí v tomto vnitřním rozhovoru odkryl svou bolest, lásku, soucit a své plány s ní: aby opustila Institut Blahoslavené Panny Marie, žila mezi chudými a založila Řád misionářek lásky.

Když o tom Matka Tereza později mluvila, přiznala, že měla veliký strach. Nechtěla opustit loretánský řád, byla zde šťastná. Prosila Ježíše Krista, aby to po ní Bůh nežádal, aby sňal tento kříž, ale v jejich modlitbách zněl jeho hlas ještě naléhavěji a jasněji. Odkazoval se na její soukromý slib, který mu dala v roce 1942 a dal jí tak najevo, že jej přijal, bere ho vážně a je pro něj důležitý. Poukazuje na jejich vzájemný vztah, o němž Matka Tereza mluvila již dříve. Zároveň jí také připomněl, že Jeho láska je spojená s bolestí kříže: „Kdybys jen věděla, jak to bolí – vidět ty ubohé děti pošpiněné hříchem. Kdybys jen vyslyšela mé volání – a tyto duše odtáhla pryč od rukou zlého.“ Ježíš Kristus Matce Tereze nic nenařizuje, i přes naléhavost situace respektuje její svobodnou vůli a sebe i svůj plán snižuje na pouhou prosbu. Dává jí svou důvěru, Bůh se odevzdává do jejích rukou, aby jí dokázal svou lásku a to, že jejich vztah je oboustranný.

Nicméně po návratu z duchovní obnovy v Dárdžillingu nemínila Matka Tereza nic podnikat, dokud nezíská svolení a požehnání od svých církevních představených. Zašla tedy za svým duchovním vůdcem otcem Van Exemem, kterému ukázala zápisky z duchovní obnovy. Velmi ho to zaujalo, protože Matka Tereza nebyla vyjímečnou osobou, byla řadovou

⁴ KOLODIEJCHUK, Brian (2008). Matka Tereza, Pojď, buď mým světlem, Soukromá korespondence světice z Kalakaty. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7195-228-2. str. 70

loretánskou sestrou, zcela obyčejnou bytostí, chovala však velkou lásku ke svému Pánu. Ač otec Van Exem celkem nepochyboval, že se jedná o Boží vnuknutí, poradil Matce Tereze, aby přece jen ještě počkala a nechala ono vnuknutí nějakou dobu působit. Doporučí jí, ať o tom zatím s nikým nemluví a vyzval ji k modlitbě, aby se ukázalo, zda je to opravdu Boží vůle. Mezitím přišlo rozhodnutí o jejím přeložení z Kalkaty do Ásánsolu. Tam se opět věnovala své učitelské profesi a ve volném čase, kterého měla více než v Kalkatě, se usilovně modlila za nové povolání a rozjímalala o svém vztahu s Ježíšem Kristem. Psala odtud dopisy svému zpovědníkovi, ale i kalkatskému arcibiskupovi; oba byli zaskočeni odhodláním Matky Terezy pro nové povolání – nebyli si jisti, nakolik je v tom Boží vůle a nakolik zájmy Matky Terezy. Ze všech jejích dopisů však číší velké odhodlání plnit Ježíšovu vůli – pramení to z jejího soukromého slibu „Nic mu neodmítnout“. O něm ale neměl arcibiskup Périer doposud tušení. Mohl však z dopisů vyčíst velkou lásku Matky Terezy k Ježíši Kristu. Psala mu o jejich vzájemném vztahu, o své nezměrné důvěře k němu a o své touze dát Ježíši Kristu vše, dát mu sebe sama. Také však psala o tom, že si uvědomuje, že ona takového povolání není hodna a vysvětlila mu, že celé povolání je pro ni bojem proti vlastní sebelásce. Uvedla, že je ochotna ten boj svést, aby přivedla ty nejchudší k Ježíši Kristu a přinesla jim Jeho lásku.

Arcibiskupa Périera její naléhání zprvu dost zaskočilo, ale nakonec Matku Terezu vyzval, aby podrobně a v klidu sepsala, jak bude celé dílo vypadat, nastínila pravidla nového řádu a odpověděla mu na několi otázek. Matka Tereza se tou dobou měla opět po roce vydat do Dárdzillingu na každoroční duchovní obnovu loretánských sester, rozhodla se tedy, že využije chvíli ztišení k tomu, aby si vše dobře promyslela. Začátkem června 1947 poslala Matka Tereza otci Van Exemovi odpovědi na arcibiskupovy otázky a první soubor pravidel nové kongregace. Prosila jej, aby vše přečetl, zkontrolovala a zaslal arcibiskupovi. Církevní otcové měli stále jisté pochybnosti o pravosti vidění Matky Terezy. Jejich váhání trvalo zhruba dva roky. I Matka Tereza se trápila – nemohla vyhovět Ježíši Kristu, který ji tak prosil a stále se ptal, kdy dostojí svému slibu. A tak Matka Tereza opět zvýšila své naléhání dopisem. Prosila v něm: „Vaše Milosti, ve jménu Ježíše a pro Ježíšovu lásku, nechte mě jít. Neotálejte už. Nebraňte mi Stále máte obavy. Jestli má dílo čistě lidský původ, pak zahyne se mnou, jestli to je všechno Jeho, bude žít na dlouhé věky. Duše se zatím ztrácejí. Nechte mě jít se svým požehnáním – s požehnáním poslušnosti, s nímž toužím začínat všechno. O mě strach nemějte. Na tom, co bude se mnou, nezáleží“.⁵

⁵ KOLODIEJCHUK, Brian (2008). Matka Tereza, Pojd', bud' mým světlem, Soukromá korespondence světice z Kalakaty. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7195-228-2.

Po celém dalším roce zvažování arcibiskup Périer díky neskonalé vytrvalosti Matky Terezy uvěřil, že její inspirace pochází od Boha. Ocenil její poslušnost i jasné představy o nové kongregaci a celé činnosti. A tak 6. ledna 1948 jí dal souhlas k opuštění loretánského řádu a slíbil jí podporu u generální představené ve Vatikánu. Loretánské generální představené, kterou Matka Tereza hned po arcibiskupově dovolení požádala o souhlas, napsal: „Jsem hluboce přesvědčen, že kdybych odmítl svůj souhlas dát, překážel bych uskutečňování Boží vůle skrze ni. Myslím, že už nic dalšího, co by mi tuto věc mohlo více osvětlit, udělat nemůžu“.

Pro Matku Terezu to byla velká úleva, obstála v dosud největší zkoušce a věrně dostala svému slovu, jímž Bohu slíbila, že mu nic neodmítne. Taky to ale znamenalo ztrátu všech jistot, které měla, ale zároveň jí odchod z kláštera poskytl neskutečnou svobodu žít opravdový život v Ježíši Kristu, kterému bezmezně důvěřovala. Vše konala z lásky k Němu. Tento krok do neznáma byl posilou její lásky k Němu.

3.5. Misionářky lásky

Vznik Kongregace misionářek lásky byl potvrzen 7. října 1950 papežem Piem XII. Ovšem Matka Tereza datuje vznik svého řádu do roku 1946, na 10. září, kdy poprvé zaslechla Boží hlas. Tento den je také označen Dnem inspirace.

Hlavním cílem Misionářek lásky, který Matka Tereza popsala v pravidlech kongregace, je: „...aby sestry tišily žízeň Ježíše Krista na kříži po lásce a duších“. Měla na mysli Kristovu žízeň na kříži. Je to odkaz na duchovní zážitek Matky Terezy, když k ní promlouval Ježíš Kristus, neboť svá setkání s ním prožívala v prostředí Kalvárie. Zde chtěla s Ježíšem Kristem prožívat Jeho utrpení a tišit Jeho bolest. Svým sestrám vysvětlila: „Žízním, řekl Ježíš na kříži, když byl zbaven veškeré útěchy a umíral v absolutní chudobě, opuštěn, opovrhován a zbitý na těle i na duši. Nebyla to žízeň po vodě, ale po lásce, po oběti a po všech lidech. V naprosté samotě a bolesti dokázal Ježíš Kristus vyjádřit svou hlubokou lásku ke všem duším. Když říká „Žízním“, říká „Miluji tě“ - „Žízním po tobě“. Jeho žízeň je Jeho láska, která je nekonečná. Je to bezedná touha po spáse všech duší, za které z lásky umírá.“ Takto to vnímala Matka Tereza a chtěla Ježíši Kristu Jeho lásku vracet a podle ní jedinou možností bylo dát mu sebe sama, aby ji použil jako nástroj své lásky.

Touhu po spáse prožívala Matka Tereza s Ježíšem Kristem. Z lásky ke Kristu chtěla přivádět další duše, aby tišila jeho žízeň po jejich spáse. Zázitek Boží lásky, který sama v sobě cítila, chtěla přenést i na ostatní, chtěla, aby i oni pocítili Jeho lásku. Ježíš Kristus ji prosil, aby mu přivedla ty, o které se nikdo nestará, ty nejzranitelnější a nabídla jim Jeho lásku. Bylo Jeho nástrojem spásy těch nejubožejších, kteří umírali, aniž by poznali lásku Ježíše Krista. Přál si, aby žili v Jeho lásce stejně jako Matka Tereza. Byl to úkol, který jí dal, a měl ho jistě na mysli, když přijímal její slib: nic Mu neodmítnout.

Práce, kterou s Misionářkami lásky každodenně vykonávala, nebyla vůbec snadná. Lidí, kteří žili ve slamech a v ulicích Kalkaty, byly statisíce a sestry měly neustále plné ruce práce. Ti, o které se staraly, byli hladoví, nemocní, umírající, staří i děti. Se smrtí, bídou a nemocemi se Matka Tereza setkávala denně. Byla to práce, která člověka zatížila nejen po fyzické stránce, ale i po psychické. Přijímala to jako oběť Ježíši Kristu za vykoupení, které On přinesl svou smrtí na kříži. Chtěla-li hasit svou žízeň po duších, svou touhu přinášet jim Ježíše Krista, Jeho lásku, musela stejně jako on také přinést oběť. Snažila se za každého trpícího modlit a často si říkala, že pokud by mu to přineslo úlevu od jeho utrpení, vzala by tu bolest na sebe. Chtěla stavět sebe před druhé. Svým sestrám vštěpovala: „Chce-li misionářka lásky přivádět duše k Bohu, musí denně umírat. Musí být připravena platit cenu, kterou za duše platil On, jít pro duše tou cestou, kterou šel On.“

Matka Tereza byla stále připravená přijmout cokoli, oč ji Ježíš Kristus požádá. Neustále měla na paměti svůj slib a osobní výzvu, s níž přijela do Kalkaty – chtěla „vypít kalich až do poslední kapky“. Byla odhodlaná cele se dát Ježíši Kristu, dát mu vše, co dělala, chtěla mu zasvětit celou Kongregaci a všechny sestry. Na jedné straně ji stravovala touha po svatosti, ale nebyla to snaha po slávě a uznání, ale touha po věčném přebývání v Boží přítomnosti, v přítomnosti milovaného Ježíše Krista. Doslova jednou napsala: „Chci být svatá tak, aby Ježíš mohl ve mně plně žít svůj život. Čím víc ho chci – tím méně jsem chtěna. Chci Ho milovat tak, jak ještě milován nebyl – a přece je tu odloučení – ta strašlivá prázdnota, ten pocit, že Bůh není“⁶. Bylo to poprvé, kdy Matka Tereza popsala svou temnotu.

3.6. Temné noci

⁶ KOLODIEJCHUK, Brian (2008). Matka Tereza, Pojd', bud' mým světlem, Soukromá korespondence světice z Kalakaty. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7195-228-2

Vnitřní temnota byla velmi častým jevem mezi mystiky a svatými katolické církve. Znamý španělský mystik, sv. Jan od Kříže, pojmenoval tento stav temnou nocí. Je to bolestné očišťování člověk, aby mohl dojít sjednocení s Bohem. Temná noc má dvě fáze: noc smyslů a noc ducha. V temné noci je člověk Bohu tak blízko, že je zaslepen Jeho Světlem, takže vidí jen tmu. Má pocit absolutní prázdnoty, cítí, že je Bohem odmítnutý, opuštěný až zavržený.

Po založení řádu Matka Tereza již Kristův hlas nikdy tak zřetelně jako v letech 1946-48 neslyšela – naopak přicházely obavy, prázdnota a tma, s nimiž se potýkala po zbytek života. Její temnota začala pocitem ztráty Boží přítomnosti, v srdci bylo prázdno místo. Měla dojem, že ji Bůh odmítá, nechce přijmout její lásku a sama se cítila nemilována. Toužila po Bohu, ale místo něho cítila ve své duši jen prázdnotu. Nic z toho však pro Matku Terezu neznamenovalo, aby se vzdala svého vztahu s Bohem. Ač jej ve svém srdci necítila, její zkušenost s Bohem byla tak intenzivní, že v Ježíšovu lásku věřila. Když ji všude obklopovala temnota a její duši spalovala bolest, bála se, že v těchto chvílích slabosti podlehne a nedostojí svému slibu. Soustřeďovala se tedy jen na modlitbu, při které sice nic necítila, ale doufala, že ji Bůh vyslyší. Modlitba byla její nejcennější zbraní. Neustále nosila kolem ruky růženec a každou volnou chvíli vyplňovala jeho modlitbou.

Když jí církevní otcové vysvětlili, že Bůh temnotu dává, aby nás připoutal výhradně k sobě, říkala, že teď více než kdy dříve rozumí tomu, jak blízko k Bohu musí přijít, pokud chce k Němu přivádět duše. Byla pak smířena s tím, že temnota byla ve skutečnosti oslepením ze světla Ježíše Krista, do jehož blízkosti se dostala.

3.7. Přijetí temnoty

Matka Tereza začala své utrpení temnoty přijímat jako milost od Boha a čelila mu s důvěrou, odevzdaností a touhou oplatit Bohu jeho lásku. Při duchovní obnově Misionářek lásky se setkala v roce 1961 s jezuitským knězem Josephem Neunerem, který jí konečně ukázal, jak přijmout temnotu a žít s ní. Doslova jí řekl: „Je možné ji nést jedině v důvěře v skrytou Boží přítomnost ve sjednocení s Ježíšem.“⁷ Matka Tereza ji přijala s tím, že to je

⁷ KOLODIEJCHUK, Brian (2008). Matka Tereza, Pojd', buď mým světlem, Soukromá korespondence světice z Kalakaty. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7195-228-2.

velice malá část Ježíšovy temnoty a bolesti na zemi. Vnímala ji tedy jako možnost sdílet se svým milovaným Ježíšem jeho utrpení na kříži.

Matka Tereza dále přijala další rozhodnutí: bude se neustále usmívat a přinášet lidem radost. Bylo to naprosto v rozporu s prázdnotou a duchovní vyprahlostí, jakou cítila uvnitř duše. Zahalila se do úsměvu jako do „pláště“, který překryl její utrpení a bolest. Nebyla to žádná přetvářka, byl to jen způsob, jak se s temnotou v duši vypořádat a přijmout ji, aby neohrozila její vztah k Bohu a k lidem, o které se starala.

4. Dílo Matky Terezy: Kongregace Misionářek lásky v Indii a ve světě.

Životním posláním Matky Terezy bylo založení nového misionářského řádu a jeho rozšíření z Kalkaty po celé Indii a dále do všech světadílů. Při četbě jejího životopisu jsem se neubránila obdivu k její pracovitosti, houževnatosti a píli. Pracovní nasazení bylo obrovské a vytrvalost nekonečná. Její systematická a praktičnost získané prací u loretánských sester byly dobře využity při organizaci Kongregace a veškeré související činnosti, která se během let k tomuto dílu přidávala. Matka Tereza začala velmi jednoduše a sama. Když totiž opustila loretánské sestry, odjela do Patny, kde žila u sester Lékařské misie. Zde se přiučila základům ošetrovatelství, asistovala u porodů a naučila se aplikovat injekce a podávat některé léky. Také si zde ujasnila, jak bude vypadat denní režim sester nové kongregace. Původně si totiž představovala, že by jejich život měl být totožný s životem chudých, ale sestry z Patny Matce Tereze vysvětlily, že pro to, aby mohly pomáhat lidem, musí mít dobrou výživu a denní režim, neboť je to velmi náročná a vyčerpávající práce. Sestry by jinak rychle zeslábly a samy by potřebovaly pomoc. Daly jí mnoho praktických rad, co se týče skloubení řeholního života s náročnou prací pro chudé: pokud vstávají v pět hodin ráno a pracují celý den, potřebují mít alespoň odpoledne chvíli volno, ideálně by měla mít každá sestra alespoň jeden den v týdnu volno, další důležitou věcí je dodržování osobní hygieny – minimálně tři sárí, které se každým den mění a perou a praktická je také lehká pokrývka hlavy kvůli intenzitě indického slunce.

Matka Tereza pobyla v Patně pár měsíců a vrátila se do Kalkaty, kde bydlela u malých sester chudých v domě sv. Josefa. Začala pracovat v MotiDžhilu – chudinské čtvrti Kalkaty. Tam nebylo nic, žádná škola, nemocnice ani lékárna. Matka Tereza začala nejprve navštěvovat rodiny, které znala z dřívějších, a nabídla jim že bude jejich děti vyučovat. Školáci

neměli žádné pomůcky, nic na psaní, učili se pod širým nebem. Za týden poté jí místní farář daroval sto rupií, za ně si pronajala prostory, v nichž mohla vyučovat, začali jí pomáhat dobrovolníci a brzy měla na výpomoc tři učitelky. Do měsíce od zahájení své činnosti Matka Tereza založila dvě školy a dvě ošetřovny.

Ačkoli kolem sebe za krátký čas nashromáždila spoustu dobrovolníků, uvědomovala si, že pro takovýto typ povolání je řeholní způsob života nezbytný. „Abyste dokázali dělat tuto práci po dlouhou dobu, potřebujete mocnější sílu, o kterou byste se mohli opřít. Pouze řeholnický život může dát tuto sílu“⁸. - Aby Matka Tereza mohla kolem sebe shromažďovat nové spolupracovnice, začala hledat prostory, kde by mohly společně pobývat. Naskytlo se jí prázdné první patro domu jednoho farníka. Ona a jejich sedm spolupracovnic místo v domě s povděkem přijaly. Ač ještě nebyly řádovými sestrami, žily řeholním životem. V následujícím roce, 7. října 1950, byla Kongregace Misionářek lásky schválena papežem Piem XII.

Jejich posláním je pracovat pro spásu a svatost chudých. Misionářky lásky chtějí zvěstovat „evangelium lásky a soucitu“ po celém světě. Chtějí tak naplnit výzvu Ježíše Krista, od něhož láska, kterou chtějí dávat, pochází: „Jako mne poslal otec, tak já posílám vás“. Proto misionářky lásky skládají čtyři sliby: chudoby, čistoty, poslušnosti a lásky – odevzdat se dobrovolně a celým srdcem službě nejchudším z nejchudších. Aby Misionářky lásky mohly chudým lidem pomáhat, musí chápat potřeby jejich života a způsob, jak jim pomoci – proto žijí podobným životním stylem jako ti nejchudší. Oblékají se do prostého bílého bavlněného sáří – znamená skromnosti Panny Marie, provaz kolem boků je znamením čistoty. Misionářky nemají žádné osobní vlastnictví, s sebou nosí plátěné tašky, v nichž mají veškeré věci potřebné pro práci v ten den a lahev s vodou. Díky tomu, že nic nevlastní, nemají žádnou jistotu, učí se tak spoléhat na Boha a plně mu důvěřují. Je to velmi obtížný život a ne každá žena by se dokázala tímto způsobem života ztotožnit a žít tak po celý život.

Od svého oficiálního založení v říjnu 1950 se kongregace neustále rozrůstala a to vysokým tempem. Prostory pro tolik sester byly již natolik stísněné, že se musely odstěhovat do domu v ulici LowerCircularRoad 54A, který se stane jejich hlavním sídlem a mateřským klášterem až do dnešní doby.

⁸ KOLODIEJCHUK, Brian (2008). Matka Tereza, Pojd', bud' mým světlem, Soukromá korespondence světice z Kalakaty. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7195-228-2.

4.1. Domy pro umírající

V době potvrzení nové kongregace papežem měly Misionářky lásky po Kalkatě již několik škol, ošetřoven a jeden malý útulek pro umírající. Byl otevřen v srpnu 1952 v Kálíghátu a jmenoval se Nirmalhridaj (Čisté srdce). Hlavním cílem je, aby člověk umíral důstojně, v míru obklopený láskou.

Zpočátku byli místní lidé, zejména hinduisté, velmi rozhořčeni proti působnosti Misionářek lásky v blízkosti jejich posvátného chrámu. Práce sester vzbuzovala u nich nedůvěru, neboť se domnívali, že cílem sester je využít slabosti trpících a umírajících lidí a obrátit je na svou víru. Matka Tereza měla jedno heslo, kterého se držela: „Obracím Tě, abys byl lepší hinduista, lepší katolík, lepší muslim, lepší džinista či budhista. Ráda bych ti pomohla, abys našel Boha. Až ho najdeš, je na tobě, jak s tím naložíš.“⁹ U každého člověka respektovala jeho víru. Když v Nirmalhridaj někdo zemřel, byl pohřben podle tradice jeho vyznání-pokud bylo známo, jinak byl pohřben podle hinduistické tradice.

Na ideji důstojného umírání jsou dnes také postaveny hospice. Pokud se někdo uzdraví, odejde. Komu je však souzeno zemřít, nevynakládají sestry nadměrné úsilí na prodloužení jeho života.

4.2. Dětské domovy

Misionářek lásky stále přibývalo a ony mohly rozšiřovat stále dál svoji působnost. V roce 1995 založily první dětský domov, Šišubhavan. Sem sestry přinášely děti, které našly na ulici. Byly to děti, jejichž rodiče zemřeli nebo je odložili. Sestry pečovaly i o mnoho dětí s fyzickým, či mentálním postižením. Matka Tereza si byla vědoma nenahraditelnosti rodiny, snažila se opuštěným dětem najít novou rodinu.

V Šišubhavanech žily děti nejrůznějšího věku od novorozeňat až po ty, které již dospívaly. Byly zde i předčasně narozené děti a to i takové, které byly nošeny jen pár měsíců a prakticky velmi brzy po narození umíraly. Matka Tereza věřila, že každý lidský život má svou cenu. Byla velkou odpůrkyní potratů, věřila, že každé dítě má právo žít, byť jen krátkou

⁹ CHAWLA, Nawin (1998). Matka Tereza, Fascinující příběh jejího života. Praha: Pragma. ISBN 80-7205-578-X.

dobu.

Matka Tereza vždy otevřeně vyzývaly ty, kteří se nechtějí nebo nemůžou starat o své dítě, aby ho svěřili do péče Misionářek lásky, které se ho ze srdce rády ujmou a vychovají ho. Byla odhodlaná postarat se o všechny opuštěné děti.

Pro děti, které nebyly adoptovány novými rodiči a dospěly v Šišubhavan, se Kongregace Misionářek lásky stala novou rodinou. Ony jim daly svou lásku, živily je a vychovaly a vzdělávaly. Podporovaly je během dospívání. Motivovaly je, aby se vyučily řemeslu, našly si práce nebo studovaly na univerzitě. Většina založila rodinu, dívky vždy dostaly věno, bez něhož nebylo v indické tradici možné, aby se provdaly. Mnohé z dětí, které vychovaly Misionářky lásky, s nimi udržují kontakt i v dospělosti a často se vrací zpět, aby jim nabídli svou pomoc.

Spolu se Šišubhavanem založila Matka Tereza centrum pro rodinu, v němž Misionářky lásky poskytovaly poradenství matkám s dětmi, jak správně pečovat o své děti. Jako prevence nechtěného těhotenství jim vysvětlovala alternativu plánovaného rodičovství založenou na plodných a neplodných dnech ženy v menstruačním cyklu. Tuto metodu Matka Tereza velmi obhajovala a vnímala ji jako jedno z možných řešení snížení počtu potratů.

4.3. Komunity lidí s malomocenstvím

Ve své práci na ošetřovnách se Misionářky lásky téměř denně setkávaly s lidmi, kteří trpěli malomocenstvím. Mezi lidmi byl rozšířen strach z nákazy a tak byli tyto nemocní naprosto vyčleněni ze společnosti, žili v uzavřených komunitách za městem. Jakmile se u někoho nemoc projevila, musel opustit svou rodinu a odejít pryč, aniž by měl naději, že se se svou rodinou někdy znovu shledá. Malomocenství se nejlépe šíří mezi hladovými a podvyživenými obyvateli subtropických oblastí v Asii a v Africe. Bakterie napadá nervový systém a nemoc se projevuje kožními zánětlivými skvrnami či defekty, v nichž nemá člověk cit. Zánět se prohlubuje, až dojde v dané části k odumření nervů a tím pádem i k ochablosti svalů. Postižené místo se neprokrvuje a dochází k postupnému odpadávání odumřelé tkáně. Malomocenství se dá léčit a má-li člověk dobrou imunitu, není nakažlivé. Na ošetřovnu však byli schopni docházet jen ti, kterým neodumřely končetiny, za mnohými musely Misionářky lásky docházet do jejich komunit za městem. Proto matka Tereza zřídila v roce 1956 pojízdnou ošetřovnu. Byla slavnostně otevřena 27. září. Každý týden tato nová klinika objížděla chudinské čtvrti Kalkaty. Ošetření se lidem trpícím malomocenstvím dostalo

zpravidla jednou za týden, do center však mohli přicházet denně najíst se a přenocovat. Misionářky lásky je také učily, jak dodržovat hygienu a podporovat uzdravení. Strach z nákazy a vyčleňování lidí pokračovalo dál a tak Matka Tereza začala uvažovat o založení samostatné kolonie pro lidi s malomocenstvím.

4.4. Růst Kongregace v Indii

V polovině padesátých let čítala Kongregace Misionářek lásky kolem padesáti sester¹⁰, v roce 1958 jejich počet vzrostl na sedmdesát šest¹¹, za rok jich bylo 85 a 15 dívek čekalo na přijetí do noviciátu.¹² Do roku 1960 žilo v Kalkatě 119 sester Misionářek lásky včetně aspirantek a postulantek a pracovaly ve více než padesáti střediscích.¹³ Jedna ze sester složila roku 1956 bakalářské zkoušky z medicíny a chirurgie a druhá zase dokončila studium medicíny a stala se první lékařkou Misionářek lásky. Mohly tak ostatní sestry zaučovat v ošetrovatelství a v základech zdravotní péče.

Kongregace Misionářek lásky byla ustanovena jako diecézní kongregace, tzn. mohla působit jen na území kalkatské arcidiecéze a spadala pod rozhodnutí arcibiskupa. V dubnu 1959 napsala Matka Tereza arcibiskupu Péierovi dopis s obavou, že jeho nástupce by nemusel chápat myšlenku díla tak dobře jako arcibiskup Périer, který stál u zrodu kongregace. Arcibiskup Périer s Matkou Terezou souhlasil a jmenoval ji generální představenou, její asistentkou se stala sestra Agnes. Zároveň končila desetiletá lhůta, kdy se kongregace nesměla rozrůstat mimo diecézi, proto Matka Tereza požádala kalkatského arcibiskupa, aby mohla Misionářky lásky posílat i do dalších diecézí Indie, kde o jejich činnosti jeví veliký zájem. První centrum mimo Kalkatu se schválením arcibiskupa Périera založila ještě před rokem 1960 v Ránčí v sousedním indickém státě Bihár.

V roce 1960 otevřely Misionářky lásky své první centrum v Novém Dillí v hlavním městě Indie. Na slavnostní otevření přijal pozvánku i ministerský předseda Indie DžaváharlálNéhrú. Při té příležitosti daroval jménem indické vlády Misionářkám lásky

¹⁰DI LORENZO, Maria (2005). Matka Tereza – zář lásky. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 80-7192-956-5

¹¹CHAWLA, Nawin (1998). Matka Tereza, Fascinující příběh jejího života. Praha: Pragma. ISBN 80-7205-578-X.

¹²KOLODIEJCHUK, Brian (2008). Matka Tereza, Pojd', buď mým světlem, Soukromá korespondence světice z Kalakaty. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7195-228-2

¹³SEBBA, Anne (2000). Matka Tereza, Pozadí mýtu. Praha: Knižní klub. ISBN 80-242-0194-1

pozemek nedaleko Ásánsolu. Další centra téhož roku otevřela Matka Tereza v indickém státě Uttarpraděš ve městě Ágra a v Džhánsí započala se stavbou, která byla dokončena v roce 1961. Téhož roku přišly Misionářky lásky také do Ambaly ve státě Pándžáb a do Amravati ve státě Mharáštra. V Biháru se otvírala další centra v roce 1961 v Bhágalpuru, o dva roky později v Patně, nedaleko sester Lékařské misie, a ještě v Gaye. V témže roce 1963 přišly i do Madhjapraděše, státu ve středu Indie. V roce 1964 otevřely své pobočky v Bombaji, v hlavním městě státu Goi, kam je pozval kardinál Valerian Gracias a věnoval jim zde i dům, který mohly Misionářky lásky obývat. V roce 1964 přišly také do Dárdžilingu. V tomto roce také Misionářky lásky otevřely ještě jedno centrum v Biháru v Džamšédpuru. Ze 119 sester se do roku 1963 kongregace rozrostla na dvě stě.

V Šántinagaru (Město Pokoje) nedaleko Ásánsolu na pozemku darovaném vládou chtěla Matka Tereza postavit „město“ pro komunitu lidí s malomocenstvím. Zatím na to však Misionářky lásky neměly dostatek peněz. To se ale brzy změnilo, jelikož Matka Tereza podnikla svou první cestu do zahraničí od doby svého příjezdu do Indie. Do té doby bylo o ní a o Misionářkách lásky ve světě jen malé povědomí. V říjnu 1960 přijala pozvání Národní rady katolických žen a přijela do Las Vegas na jejich celostátní sněm. Zde mluvila o práci Misionářek lásky v Kalkatě a o tom, jaká je v Indii chudoba a v jakých podmínkách tamní chudí a nemocní žijí. Z Las Vegas jela Matka Tereza do Chicaga, Washingtonu a New Yorku, kde se poprvé setkala s chudobou západu. Na cestě zpět z USA se zastavila v některých státech Evropy: v Anglii, Německu, Švýcarsku a Itálii. V Římě se Matka Tereza setkala s papežem Janem XXIII., kterému osobně předala žádost o udělení pontifikálního práva. Do té doby totiž Kongregace Misionářek lásky spadala do diecézního práva a podléhala rozhodování místního biskupa – kalkatského arcibiskupa Périera a nemohla své působení rozšířit za hranice Indie. Papežským schválením by kongregace byla podřízená přímo papeži a Misionářky lásky by mohly působit v dalších zemích světa. Všude, kam Matka Tereza přijela, mluvila o všem, co Misionářky lásky v Indii dělají. O peníze si ani nemusela říkat, neustále se jí hrnuly nabídky na sponzorování jejich domovů, anebo jí lidé přímo přispívali drobnými i většími částkami.

Díky těmto darům, které přicházely z celého světa, se mohl řád Misionářek lásky dál rozrůstat. V roce 1961 začala fungovat první pojízdná klinika pro lidi s malomocenstvím v oblasti Ásánsolu a postupně se začalo s budováním Města Pokoje. Šántinagar byl vystavěn v roce 1964 na pozemcích darovaných vládou. Jedná se o komunitu lidí trpících malomocenstvím, kteří se svépomocí snaží postarat sami o sebe a uživit se. Mohou zde žít s celou svou rodinou. Pro děti je zde školka i škola, učí se tu řemeslům, obdělávají půdu,

chovají zvířata. To jim poskytuje dostatečnou obživu a vydělávají si i prodejem vypěstovaných plodin a zpracovaných výrobků – tradiční je truhlařina, pletení košíků, předení, tkaní a další. Součástí Šántinagaru je i zdravotní péče nebo kulturní vyžití. Cílem Misionářek lásky je vrátit lidi s malomocenstvím do běžného života.

4.5. Rozšíření Kongregace do celého světa

V únoru 1965 se Misionářky lásky stala Kongregací pontifikálního práva na základě ustanovující listiny tzv. decretum laudis, který jim udělil papež Pavel VI. Mohly začít působit v celém světě. Papež Pavel VI. se sám přesvědčil o díle Misionářek lásky, když v roce 1964 navštívil Kalkatu během mezinárodního eucharistického kongresu v Bombaji. Pravděpodobně to ovlivnilo jeho rozhodnutí o udělení pontifikálního práva, neboť běžně se na toto papežské schválení čeká desítky let. Když se kongregace stala součástí pontifikálního práva, byly Misionářky lásky podřízeny přímo papeži a začaly působit po celém světě. První zemí mimo Indii, kam se Misionářky lásky vydaly, byla Venezuela. Tato příležitost se naskytlá záhy po udělení papežského práva. Během zasedání Druhého vatikánského koncilu biskup z venezuelské arcidiecéze Barquisimeto probíral s papežským internunciem z Nového Dillí arcibiskupem Jamesem Robertem Knoxem situaci těch nejchudších ve své diecézi. Žili na okraji společnosti ve velké chudobě, mnozí neměli ani střechu nad hlavou, natož aby se dostali k nějakému lékařskému ošetření. Venezuelský biskup přiznal, že hledá nějakou pomoc, nejlépe misionáře, kteří by byli ochotni se o tyto lidi postarat. Arcibiskup Knox znal práci Misionářek lásky a co nejdříve kontaktoval arcibiskupa Périera a Matku Terezu s prosbou o podporu plánu vyslat Misionářky lásky do Venezuely. Oba souhlasili, a tak v červenci 1965 Matka Tereza spolu se čtyřmi sestrami odjíždí do Cocorote ve Venezuele a zakládají zde své první centrum Misionářek lásky mimo Indii. Představenou je tu ustanovena sestra Nirmala, která patří mezi první sestry Kongregace. Za pár měsíců k nim přijíždí ještě další tři sestry.

V té době Misionářky lásky čítají tři sta sester a jejich dílo se opravdu postupně šíří do celého světa. V roce 1967 zakládají další dům v Kolumbu, hlavním městě Srí Lanky. O rok později zve papež Pavel VI., na kterého dílo Matky Terezy udělalo velký dojem, Misionářky lásky do Říma. Usazují se v nejchudší čtvrti Tor Fiscale, kde zřizují centrum pro děti a věnují se zde též kurzům šití pro dívky a výuce čtení a psaní pro lidi, kteří jsou negramotní. S jeho otevřením výrazně pomohl i slovenský biskup žijící v exilu Pavol Hnilica. Dalším místem,

kam se ještě téhož roku vypraví několik sester Misionářek lásky je město Tabora v Tanzánii. Na konci šedesátých let založí Misionářky ještě dvě centra v Austrálii. Jedno se nachází v Melbourne, kam v roce 1969 přiletělo 5 sester. Misionářky lásky zde pečovaly zejména o lidi se závislostí na alkoholu a na drogách. Zároveň zde také zřizují noviciát a představenou Misionářek lásky v Melbourne se stává sestra Monika. Druhý dům otevřely v Bourke, kde žijí Aboriginové, domorodé australské obyvatelstvo, které tvoří třetinu obyvatel tohoto australského města. Aboriginové jsou v jinak ekonomicky vyspělé Austrálii těmi nejchudšími lidmi a často propadají závislosti na alkoholu a na drogách.

Postupně se zvyšuje počet sester, které nejsou indického původu. Přidávají se sestry z Pákistánu, Srí Lanky, Nepálu, Malajsie, Jugoslávie, Německa, Malty, Francie, Mauretánie, Irsko, Venezuely a Itálie. V roce 1970 má řád 585 sester (z toho 175 novickek a 78 aspirantek a postulantek).¹⁴ Další noviciát pro Ameriku a Evropu zřizují sestry roku 1970 v Londýně. Téhož roku také Misionářky lásky vysílají první sestry na blízký východ do jemenského Ammanu. V roce 1970 zakládají ještě dva domy ve Venezuele (jeden z nich ve venezuelském hlavním městě Caracas) a pak v roce 1971 otvírají další dům v londýnské čtvrti Paddington pro chudé ženy.

Svůj první dům v USA otevřely sestry v roce 1971 v Bronxu, v jedné z newyorských čtvrtí, na přání kardinála Terence Cooka. Žilo zde velké množství přistěhovalců z různých zemí, nejvíce hispánců a černochů. Žili v ghettech a vytvářeli gangy. Sociální problémy zde byly patrné na první pohled. Matka Tereza si to pamatovala už ze své první návštěvy USA v roce 1960. „Pokaždé, když přijedu do Evropy nebo Ameriky, jsem zaskočena, jak nešťastně tolik lidí v těchto bohatých zemích žije. Najdeme zde tolik rozpadlých manželstvích, tolik dětí, o které se jejich rodiče nechtějí starat. Měli by začít nejprve u sebe, manželé, kteří žijí odděleně, by se měli dát dohromady a uspořádat své domovy, ve kterých mohou děti zažívat lásku svých rodičů. To je jejich první povinnost. Materiálně jsou bohatí. Ale chybí duševní a duchovní hodnoty.“¹⁵ Pět sester, které dorazily do Bronxu, se usadilo ve třípatrovém domě v centru Jižního Bronxu, který jim newyorská arcidiecéze nechala opravit. Hlavním cílem Misionářek lásky v této drsné newyorské čtvrti byli osamělí senioři, kteří téměř nevycházeli

¹⁴SEBBA, Anne (2000). Matka Tereza, Pozadí mýtu. Praha: Knižní klub. ISBN 80-242-0194-1. str. 109

¹⁵LE JOLY, Edward (1978). Wirleben für Jesus, Mutter Teresas geistlicher Weg. Freiburg im Breisgau: Herder. ISBN 3-451-18142-8. str. 222

Jedesmall, wenn ich nach Europa oder Amerika komme, bin ich betroffen darüber, wie unglücklich so viele Menschen in diesen reichen Ländern sind. Es gibt so viele zerbrochene Ehen, so viele Kinder, um die sich die Eltern nicht mehr kümmern. Sie sollen zuerst bei sich anfangen, soll die Eheleute, die getrennt leben, zusammenführen und ordentliche Wohnungen bauen, in denen die Kinder die Liebe ihrer Eltern erfahren können. Das ist ihre erste Pflicht. Materiell gesehen sind sie reich. Aber an geistig und geistlich Werten fehlt es.

ven. Další cílovou skupinou byly děti, pro které sestry pořádaly příměstské tábory, během roku jim nabízely různé volnočasové aktivity, doučovaly je, vyučovaly náboženství. Vzhledem k silné populaci lidí ze španělsky mluvících zemí, docházely sestry do kurzů španělštiny, aby s nimi mohly komunikovat v jejich rodném jazyce.

V roce 1972 přiletěla Matka Tereza se čtyřmi Misionářkami lásky do Belfastu, hlavního města Severního Irsku. Bylo to období nábožensko-politických bojů mezi protestantskou většinou a katolickou menšinou a zvýšila se opět aktivita Irské Republikánské Armády, která podnikala řadu teroristických akcí proti vládnoucí britské straně. Během 60. let Belfast hodně ekonomicky upadal a v důsledku toho, zde byla vysoká nezaměstnanost a sociální problémy. Přesto zde byly na prvním místě náboženské neshody a Misionářky lásky tu nebyly vítané. A tak musely po krátké době Severní Irsko opustit. Stejně byly Misionářky lásky nuceny opustit Srí Lanku po té, co tamní vláda ze země vyhostila všechny zahraniční řeholní řády.

Komplikovaná byla také jejich práce v Bangladéši. V roce 1970 zde vypukla občanská válka, neboť Bangladéš chtěl získat nezávislost na Pákistánu. V polovině prosince 1971 ji opravdu získal, ale byl zničen válkou a pro obyvatelstvo neexistovala téměř žádná pomoc. V lednu 1972 se Matka Tereza vydala s deseti sestrami do Dháky, hlavního města. (Jednou z Misionářek lásky byla i sestra Margaret Mary, která pocházela z Dháky, a patřila k prvním řeholnicím Misionářek lásky.) Během války bylo znásilněno a odvečeno do zajetí tisíce žen pákistánskými vojáky. Ty si nyní s sebou z války odnášely velké trauma a také zavržení společností, neboť v muslimské kultuře má znásilněná žena jen velmi malou šanci na to, že se vdá. Mnoho žen také nechtěně otěhotnělo. Misionářky lásky přivezly lékařskou i potravinovou pomoc. Dhácký biskup jim věnoval starý klášter, v němž zřídily domov pro tyto ženy. Těhotným nabídly, že nebudou-li si chtít dítě nechat, ujmou se ho sestry. Přesto však většina žen raději podstoupila potrat. Za svůj přístup byly Misionářky lásky velmi kritizovány. V Dháce sestry nakonec zůstaly a založily zde Šišubhavan.

V roce 1973 se Kongregace zaměřila na další muslimské oblasti, tentokrát na Blízkém východě. Nejprve se sestry naučily arabsky, a pak vyrazila první skupina sester do pásma Gazy, kde v uprchlických táborech žilo tisíce Palestinců, neboť v těchto letech probíhaly palestínsko-izraelské konflikty. V témže roce vyrazila ještě skupina sester do Jemenu. Do země, která striktně dodržuje muslimskou tradici, byly pozvány jemenským premiérem a místní vláda jejich činnost velmi podporovala. Misionářky lásky včele se sestrou Gertrudou ve městě Hodaida zřídily Šišubhavan a ošetrovnu. Také chodily navštěvovat místní kolonii lidí trpících malomocenstvím. Za podpory místní vlády zde sestry zřídily podobné komunitní

centrum pro lidi s malomocenstvím, jaké bylo v Titagarhu. A ještě téhož roku na podzim byly otevřeny další dva domy, jeden v Limě v Peru a druhý v hlavním etiopském městě Addis Abeba. V roce 1974 odjely skupiny sester do dvou dalších zemí: Papua-nová Guinea a Sicílie (Palermo)

V roce 1975 dostaly Misionářky lásky darem starý tovární komplex od ImperialChemicalIndustries v Kalkatě. Areál nazvaly Prémédán (Dar lásky). Kromě jiného využití je to místo, kde jsou ubytováni dobrovolníci, když přijedou. V tomto roce měla kongregace 1133 sester, 200 novicetek v noviciátu v Kalkatě, Římě, Londýně, Melbourne.¹⁶ Po celém světě se staraly o nemocné a umírající ve 32 domech a 67 centrech pro lidi trpící malomocenstvím, dětských domovů v té době fungovalo celkem 28.¹⁷

Noviciát v Římě vznikl v roce 1974, kdy Misionářky lásky získaly od poustevnického řádu kamaldulských mnichů klášterní komplex na San Gregorio al Celio. Sestry byly v Římě velmi oblíbené, pečovaly zde zejména o staré a opuštěné lidi a o lidi bez domova. V roce 1976 se však k moci dostala komunistická strana a ta nařídila sestřím, aby se v zájmu ochrany městské správy vystěhovaly. Obyvatelé Říma ale protestovali a sester se zastávaly. Vedení města bylo nakonec nuceno ustoupit a Misionářky lásky zde mohly zůstat a pracují tu dodnes. V té době měly Misionářky lásky přes sto domů po celém světě a jen v Indii jich bylo šedesát šest¹⁸. Další domy byly rozesety ve 40 zemích světa¹⁹. Například byl jeden v Mexiku (1976) a druhý na Haiti (1977). V roce 1976 měl řád 1343 sester a spravoval 729 center, útulků a ústavů,²⁰ v nichž sestry pečovaly o ty nejchudší a nejzranitelnější. Během druhé poloviny sedmdesátých let se Misionářky lásky rozšiřovaly do dalších zemí, např. Filipíny, Panama, Japonsko, Portugalsko, Brazílie, Burundi. V roce 1979 přibyly další tři domy v Libanonu, na Haiti a na přelomu 70. a 80. let útulek pro lidi bez domova v Zábřehu, vůbec první dům v tehdejší socialistické Jugoslávii. Na konci sedmdesátých let žily sestry ve 158 domech po celém světě.²¹ Začátkem osmdesátých let bylo v Kongregaci kolem dvou tisíc sester a ty byly posílány do dalších zemí, aby zde sloužily těm nejchudším. V některých zemích již

¹⁶WATTS, Greg (2010). *Temné noci Matky Terezy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7159-403-3. str. 93

¹⁷SEBBA, Anne (2000). *Matka Tereza, Pozadí mýtu*. Praha: Knižní klub. ISBN 80-242-0194-1. str. 122

¹⁸DI LORENZO, Maria (2005). *Matka Tereza – zář lásky*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 80-7192-956-5

¹⁹STONEOVÁ, Elaine Murray (2014). *Dobrodružství Matky Terezy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7195-737-9

²⁰DI LORENZO, Maria (2005). *Matka Tereza – zář lásky*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 80-7192-956-5

²¹SEBBA, Anne (2000). *Matka Tereza, Pozadí mýtu*. Praha: Knižní klub. ISBN 80-242-0194-1

Misionářky lásky působily, ale byla zde taková chudoba, že bylo třeba více jejich práce . V roce 1980 bylo založeno celkem 14 domů, a to v Bangladéši, v Papua-nové Guinei, Nepálu, Etiopii, Francii, Španělsku, Argentině, na Floridě, v Chile a téhož roku přibyly ještě dva domy v Belgii a další dva v Římě – jeden z nich Dům Radosti stojí ve čtvrti Primavalle a sestry se v něm starají o opuštěné děti. Následujícího roku Misionářky lásky založily 18 nových domů, v roce 1982 se usadily v dalších 12 domech a za rok jejich počet rozrostl o nových 14 domů²².

Tímto tempem se Misionářky lásky rozrůstaly dál a dál. V roce 1985 měly kolem 3000 sester, které žily ve 303 domech v 75 zemích světa.²³ Během 80. let začaly Misionářky svou pozornost upínat novým směrem a zaměřily se na lidi s AIDS. Tuto nemoc Matka Tereza nazvala „malomocenstvím západu.“²⁴ Matka Tereza si bídu lidí nakažených nevléčitelným virem HIV uvědomila rychleji než vyspělý západní svět a začala podnikat kroky pro to, aby i tito lidé pocítili lásku Ježíše Krista. V prosinci 1985 otevřely Misionářky lásky v manhattanské čtvrti Greenwich Village hospic pro lidi umírající na AIDS. Domov zřízený na bývalé faře byl nazvána Gift of Love (Dar Lásky) a zpočátku v něm působily čtyři řeholnice. Hned v dalším roce Misionářky lásky otvíraly podobný dům ve Washingtonu, kam je pozval arcibiskup James Hickey. Na rozdíl od většiny tehdejší západní společnosti Matka Tereza lidi s AIDS nikdy neodsuzovala. Vnímala je jako lidi, kteří potřebují lásku a útěchu, neboť nikdy z lidí nemá právo odsoudit někoho ke smrti v osamělosti.

Zatímco se některé sestry zaměřovaly na práci s lidmi s AIDS, jiné byly vyslány do Etiopie. V roce 1985 zde propukl velký hladomor. Lidé se houfně stěhovali ze svých domovů do míst, kde si mysleli, že najdou obživu. Misionářky lásky již měly v Etiopii 4 domy, ale bylo potřeba postarat se o tisíce uprchlíků, kteří se tísnili provizorně zřízených táborech, neboť pro ně nikde nebylo místo. V táborech chyběly základní podmínky pro hygienu, byl zde nedostatek potravin i pitné vody. Misionářky iniciovaly rozsáhlé akce, v nichž sbíraly potraviny, peníze i léky.

V osmdesátých letech také Matka Tereza několikrát kontaktovala čínskou lidovou republiku, aby povolila Misionářkám lásky rozšířit jejich působení i do své země. V roce 1986 dostala Matka Tereza oficiální pozvání, aby navštívila Čínu, setkala se i se samotným čínským prezidentem TengXiaoPhingem. Bohužel neumožnil Misionářkám lásky vstup do země, neboť požadoval, aby se sestry staly sociálními asistentkami bez jakéhokoli

²²SEBBA, Anne (2000). Matka Tereza, Pozadí mýtu. Praha: Knižní klub. ISBN 80-242-0194-1

²³ALLEGRI, Renzo (2002). Matka chudých, Život Matky Terezy z Kalkaty.

²⁴SEBBA, Anne (2000). Matka Tereza, Pozadí mýtu. Praha: Knižní klub. ISBN 80-242-0194-1. str. 139

náboženského smýšlení. Na to nemohla Matka Tereza přistoupit, a poroto v Číně, jako v jedné z mála zemí, dodnes Misionářky lásky nepůsobí. Na druhé straně se však Misionářkám lásky podařilo roku 1986 svůj nový dům otevřít na Kubě a ještě v dalších šestnácti zemích, bylo mezi nimi např.: Polsko, Řecko, Japonsko, Súdán, Kanada, Portoriko a Francie (Paříž). V tomto roce otevřela celkem dvacet šest nových domů.²⁵

V roce 1988 otevřela první dům v Jihoafrické republice. Ve stejném roce papež Jan Pavel II. spolu s Matkou Terezou otvírá na její přání první dům přímo ve Vatikánu. Do té doby existovaly v Římě již tři dony, ale žádný nebyl v tak těsné blízkosti papežského paláce. Dům byl pojmenován Casa Dono di Maria (Mariin dar). V budově byla noclehárna a jídelna pro lidi bez domova, která pojmulala až sto lidí. Představenou se stala sestra Bharoti a papež Jan Pavel II. zde občas pobýval a pomáhal sestřím s výdejem jídla. Každoročně zde však se všemi chudými zasedal ke štědrovečerní večeři. Ke konci 80. let již 3000 Misionářek lásky působilo v 77 zemích světa ve 350 domech.²⁶

Novou oblastí, kam Misionářky lásky v prosinci 1988 přišly, byl Sovětský svaz, země, do které bylo velmi těžké se dostat. V 80. letech Matka Tereza napsala několik dopisů Michailovi Gorbačovovi, aby směla začít své dílo i na území SSSR. Odpověď dostala až v roce 1987, kdy byl na Moskevském filmovém festivalu oceněn film sester Petrierových o životě Matky Terezy. To Misionářkám lásky otevřelo dveře do hlavního města SSSR, kde se v prosinci 1988 ubytovaly ve starém domově důchodců, kde žili staří a nemocní lidé, o které se ale nikdo nestaral. Misionářky lásky v čele s belgickou sestrou Chantal se jich ujaly a podobně jako v NirmalHridaj jim poskytovaly veškerou péči a lásku. Staly se prvním řeholním řádem působícím na území Ruska od roku 1918.²⁷ V téže době, kdy první Misionářky dorazily do Moskvy, došlo v Arménii k silnému zemětřesení. Matka Tereza tam okamžitě vyslala čtyři Misionářky lásky s humanitární pomocí. Jejich práce byla přijímána s povděkem a i ruské úřady uznaly prospěšnost a „nezávadnost“ práce Misionářek lásky. Díky tomu se Misionářky lásky mohly rozšířit do celého východního bloku. Hned v dalším roce založily v Moskvě druhý domov pro děti s tělesným postižením a další skupina sester ve vydala do Gruzie. V roce 1990 otevřely sestry svůj první domov v Albánii, v Leningradu a

²⁵WATTS, Greg (2010). *Temné noci Matky Terezy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7159-403-3

²⁶KOLODIEJCHUK, Brian (2008). *Matka Tereza, Pojď, buď mým světlem*, Soukromá korespondence světičky z Kalakaty. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7195-228-2

²⁷SEBBA, Anne (2000). *Matka Tereza, Pozadí mýtu*. Praha: Knižní klub. ISBN 80-242-0194-1

v Rumunsku. V tomto roce začalo také několik sester působit v tehdejší Československu. Pečují zde o lidi bez domova, pravidelně jim vaří jídlo a poskytují jim oblečení a základní hygienickou a zdravotnickou péči. V roce 1991 Misionářky lásky otvírají tři domy v Albánii, jeden v Bagdádu a jeden na Slovensku v Čadci. Ve Spojených státech Misionářky lásky svou činnost také dále rozšiřují. Zakládají své domy v Detroitu, Los Angeles, New Yorku, Atlantě a v Chevy Chase. Posledně jmenované město se nachází v Marylandu a díky podpoře manželů Clintonových zde Misionářky lásky zakládají domov pro kojence a opuštěné děti. Do roku 1993 mají v Albánii, rodné zemi Matky Terezy sedm domů. V roce 1992 působí na celém světě 4000 Misionářek lásky, mají 168 center po Indii a v dalších devadesáti pěti zemích světa se jich nachází 445.²⁸ V roce 1997, když Matka Tereza zemřela, pracovaly Misionářky lásky po celém světě v šesti stech domech a centrech.

Před smrtí Matky Terezy byla do čela kongregace jako generální představená zvolena sestra Nirmala. Generální představenou volí generální kapitula. Generální kapitula má čtyři členky, které jsou voleny z kapituly. Kapitula Misionářek lásky má zhruba sto členek, mezi nimiž jsou představené jednotlivých domů z různých částí světa. Volby se konají jednou za šest let a probíhají tajným hlasováním. Od zahájení fungování byla v každé volbě zvolena Matka Tereza. Sama však několikrát ze své funkce chtěla odstoupit. Souviselo to zejména se zhoršujícím se zdravotním stavem. Poprvé to bylo v roce 1973 a podruhé 1979. Na konci roku 1989 dostala srdeční záchvat a musel jí být v operován kardiostimulátor. Na základě toho Matka požádala papeže o svolení svolat generální kapitulu o rok dříve. I přesto sestry znovu jednomyslně zvolily Matku Terezu. Ač Matka Tereza vnímala jistou únavu, respektovala rozhodnutí sester, považovala jej za Boží záměr, který Bohu nemůže odmítnout. Zdravotní stav Matky Terezy se však neustále zhoršoval. Před generální kapitulou, kde měla být opět volena její nástupkyně, doporučila sestrám sestru Nirmalu. Ta byla následně opravdu zvolena generální představenou a tento úřad zastává dodnes.

Závěr

V rámci sociální práce se Matka Tereza věnuje čtyřem oblastem: sociální, zdravotní, vzdělávací a apoštolské činnosti.²⁹ Celou svou práci zasvětila lidem, kteří byli vyloučeni ze společnosti nebo se pohybovali na jejím okraji. Matka Tereza zakládala domy pro umírající, nevléčitelně nemocné, pro opuštěné děti, pro děti s postižením i pro lidi se závislostmi a lidi

²⁸ ALLEGRI, Renzo (2002). Matka chudých, Život Matky Terezy z Kalkaty.

²⁹ CHAWLA, Nawin (1998). Matka Tereza, Fascinující příběh jejího života. Praha: Pragma. ISBN 80-7205-578-X.

bez domova. Poskytovala všechny druhy i formy sociální péče, budovala noclehárny, pobytová zařízení – domy pro seniory, pro umírající, pro lidi s postižením.

Ve zdravotnické oblasti Matka Tereza poskytovala základní ošetření lidem, kteří byli nemocní, zranění, hladoví, trpěli malomocenstvím. Misionářky pro ně sháněly léky a obvazový materiál. Během několika let působnosti Matky Terezy vznikaly ošetrovny, pojízdné kliniky, domy pro kojence a rehabilitační centra. V oblasti vzdělávání poskytují Misionářky lásky bezplatné vzdělání ve školách, kurzy ručních prací a cizích jazyků. Mezi chudým a negramotným obyvatelstvem dělají osvětu o správné výživě i hygieně.

Apoštolskými aktivitami Misionářek lásky se míní výuka náboženství na školách, vedení nedělních škol a skupin mládeže. Stěžejní však byla terénní práce, která vychází z biblického verše: „Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.“³⁰ V praxi to u Misionářek lásky znamenala návštěva věznic, chudých rodin, komunit lidí trpících malomocenstvím...

Matka Tereza však nic z těchto úkonů nevnímala jako sociální činnost. Ona se nikdy necítila být sociální pracovnící, ani její sestry. Instituce a činnost, kterou Misionářky lásky vedou, nemá být primárně sociální činností, neboť řád Misionářek lásky není sociálním řádem, ale kontemplativním. V práci sester se odráží duchovní rozměr, v něhož věří. „Pomáháme jim, aby mohli zemřít s Bohem. Pomáháme jim, aby mohli Boha prosit za odpuštění. Aby se s Bohem mohli usmířit podle své víry.“³¹

Pro Matku Terezu a její práci není důležité sociální cítění, ale její přístup k jednotlivci. V každém člověku vidí obraz Ježíše Krista a řídí se Jeho slovem: „Amen, pravím vám, cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“³² Přitom však nikoho neobrací na katolickou víru, respektuje individualitu každého člověka. Vliv Matky Terezy nespočíval ve vydávání sociálních zákonů a etických kodexů, ani v zavádění nových sociálních služeb. Jednala intuitivně a vždy přemýšlela, co druhý potřebuje, jak by mu mohla pomoci. V této službě viděla naplnění svého života, ne zaměstnání nebo potřebu vyplnit

³⁰Mt 25, 35 – 36

³¹ WATTS, Greg (2010). Temné noci Matky Terezy. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7159-403-3. str. 54

³²Mt 25, 40

prázdné místo ve svém životě a uspokojit své ego. V tomto svém přístupu inspirovala tisíce lidí, ovlivnila jejich jednání a smýšlení.

Matka Tereza motivovala ostatní lidi k tomu, aby pomáhali, buď finančně, materiálně nebo svou vlastní prací. Domy řízené Misionářkami lásky navštěvují tisíce dobrovolníků, kteří zůstávají pár měsíců, několik let, ale i jen několik dní. Matka Tereza říkala, že každý, kdo zůstane jen na pár dní, změní to jeho život. Vždy si vážila každé pomoci. Občas za ní přišli i chudí lidé, kteří ji poskytli svůj denní výdělek, nebo první výplatu. Když se NawinChawla zeptal Matky Terezy na to, co se v Kalkatě změnilo, odpověděla, že všímavost lidí a jejich zájem o druhé. Není zde již obvyklé, aby lidé bezmocně umírali na ulicích, jako tomu bylo v domě, kdy Matka Tereza své dílo začínala. Vždy se takového člověka někdo ujme, zavolá mu pomoc, nebo ho přímo dovede do nemocnice nebo k Misionářkám lásky.³³

Často za Matkou Terezou přicházeli lidé s otázkou, jak by ji mohli pomoci. Chtěli se podílet na díle Misionářek lásky, ať už jsou jejich osobní motivy jakékoli v. Přínosem, jaký pro ně Matka Tereza je to, že je vedla k tomu, aby nebyli lhostejní k chudým, nemocným a potřebným na celém světě. Chtěla druhým dát možnost, aby konali dobro a tak byli spaseni. Matka Tereza poukazovala na sociální problémy 20. století, nesnažila se je skrývat, naopak o nich vždy otevřeně mluvila a svým příkladem nutila ostatní, aby řešení problému také něco udělali. Ač ji tento způsob jednání přinesl vždy i řadu kritiků, pro mnohé zůstává velkou osobností 20. století, která svým příkladem ovlivnila miliony lidí. Důkazem uznání její práci může být Nobelova cena míru, kterou v roce 1979 obdržela.

Seznam literatury

ALLEGRI, Renzo (2002). Matka chudých, Život Matky Terezy z Kalkaty. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 80-7192-533-0

³³ CHAWLA, Nawin (1998). Matka Tereza, Fascinující příběh jejího života. Praha: Pragma. ISBN 80-7205-578-X.

CHAWLA, Nawin (1998). Matka Tereza, Fascinující příběh jejího života. Praha: Pragma. ISBN 80-7205-578-X.

DEVANANDA, Angelo (1997). Matka Tereza, Myšlenky na každý den. Praha: Nové Město. ISBN 80-86146-00-6

DI LORENZO, Maria (2005). Matka Tereza – zář lásky. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 80-7192-956-5

FELDMANN, Christian (1997). Die Liebe bleibt, Das Leben der Mutter Teresa. Freiburg im Breisgau: Herder. ISBN 3-451-26285-1

KOLODIEJCHUK, Brian (2008). Matka Tereza, Pojď, buď mým světlem, Soukromá korespondence světice z Kalakaty. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7195-228-2

LE JOLY, Edward (1978). Wir leben für Jesus, Mutter Teresas geistlicher Weg. Freiburg im Breisgau: Herder. ISBN 3-451-18142-8

MUGGERIDGE, Malcolm (2009). Matka Tereza z Kalkaty, Něco krásného pro Boha. Brno: Cesta. ISBN 978-80-7295-119-2

SEBBA, Anne (2000). Matka Tereza, Pozadí mýtu. Praha: Knižní klub. ISBN 80-242-0194-1

STONEOVÁ, Elaine Murray (2014). Dobrodružství Matky Terezy. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7195-737-9

WATTS, Greg (2010). Temné noci Matky Terezy. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 978-80-7159-403-3